

11

Suuntana

Tanska

PERUSTIETO

Suuntana Tanska

Toimittajat

Opiskelu: Ann-Christin Högnabba, päivitys Kristina Merisalo, CIMO

Työskentely: Työministeriö, EURES-yksikkö

Oppaan muut osuudet: Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO

Kannen sarja-asu

Graafinen muotoilu M-L Muukka

Painatus

Painoprisma 12/2004, 3 000, 3. korjattu painos

ISBN 951-805-045-7 (painettu)

ISBN 951-805-046-5 (pdf)

ISSN 1457-8522 (painettu)

ISSN 1795-3618 (pdf)

Tämä opas löytyy pdf-muodossa CIMOn [www-palveluista](http://www.cimo.fi)

<http://www.cimo.fi> tai <http://www.maailmalle.net>.

Linkki oppaaseen on myös työministeriön sivuilla <http://www.mol.fi>.

Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO

PL 343 (Hakaniemenkatu 2)

00531 Helsinki

<http://www.cimo.fi>

Työministeriö

PL 34

00023 Valtioneuvosto

<http://www.mol.fi>

Oppaan laatimiseen on saatu tukea työministeriöltä ja Euroopan komissiolta.

Komissio ei vastaa julkaisun sisällöstä.

Sisällys

Lukijalle / Till läsaren 4 / 5

Tiivistelmä / Sammandrag 7 / 10

I Opiskelu

- 1 Tanskan koulutusjärjestelmä 13
 - 1.1 Oppivelvollisuuskoulutus 13
 - 1.2 Ylempi toisen asteen koulutus 13
 - 1.2.1 Yleissivistävä koulutus 13
 - 1.2.2 Ammatillinen koulutus 16
 - 1.3 Korkea-asteen koulutus 17
- 2 Koko tutkinnon suorittaminen vai opiskelijavaihto? 20
 - 2.1 Koko tutkinnon suorittaminen 20
 - 2.2 Vaihtosopimukset ja vaihto-ohjelmat 20
 - 2.2.1 Sokrates/Erasmus-ohjelma 21
 - 2.2.2 Nordplus ja Nordtek 21
 - 2.3 Opintojen vastaavuus 22
 - 2.3.1 Akateeminen tunnustaminen 22
 - 2.3.2 Ammatillinen tunnustaminen 23
 - 2.3.3 Oikeus ammatinharjoittamiseen 23
 - 2.3.4 Lausunnot ulkomailla suoritetuista ammatillisista tutkinnoista 24
 - 2.3.5 Kansainväliset tiedonvaihtoverkostot 24
 - 2.4 Tutkintotodistusta selkeyttäviä asiakirjoja 24
- 3 Opiskelu Tanskassa 25
 - 3.1 Ammatilliset opinnot 26
 - 3.2 Korkea-asteen opinnot 27
 - 3.3 Suomalaisopiskelijat Tanskassa 28
- 4 Opiskelemaan hakeminen 29
 - 4.1 Ammatilliset oppilaitokset 29
 - 4.2 Korkea-asteen oppilaitokset 30
- 5 Kustannukset ja rahoitus 32
 - 5.1 Lukukausimaksut ja elinkustannukset 32
 - 5.2 Työskentely opiskelun ohella 32
 - 5.3 Opintojen rahoitus 33
 - 5.3.1 Opintotuki 33
 - 5.4 Apurahat 34

II Kansainvälinen harjoittelu

- 6 Työharjoittelu Tanskassa 36
 - 6.1 Harjoittelijavaihto-ohjelmat 36
 - 6.2 Leonardo da Vinci - EU:n ammatillisen koulutuksen ohjelma 37
 - 6.3 Sokrates/ Comenius-ohjelma 37

III Työskentely

- 7 Työskentely Tanskassa 39
 - 7.1 Työntekijän oikeudet 39
 - 7.2 Työn hakeminen 40
 - 7.3 Työsuhteasiat 42
 - 7.4 Verotus 43
 - 7.5 Työttömyys- ja sosiaaliturva ja eläkkeet 43

IV Muita kansainvälistymisvaihtoehtoja

- 8 Au pairiksi, vaihto-oppilaaksi, nuorisovaihtoon tai vapaaehtoispalveluun 46
 - 8.1 Au pair 46
 - 8.2 Nordjobb 46
 - 8.3 Vaihto-oppilasvuosi Tanskassa 46
 - 8.4 Euroopan unionin Nuoriso-ohjelma 47
 - 8.5 Työleirit 47

V Ulkomailla oleskeluun liittyviä käytännön asioita

- 9 Ulkomailla oleskeluun liittyvät käytännön asiat Tanskassa 49
 - 9.1 Asuminen 49
 - 9.2 Terveystieteiden ja vakuutukset 49
 - 9.3 Oleskelulupa ja muut asiakirjat 50

VI Lisätietoja

- 10 Tiedonlähteitä 51
 - 10.1 Neuvonta Suomessa 51
 - 10.2 Neuvonta Tanskassa 51
 - 10.3 Lähteitä ja hyödyllisiä Internet-osoitteita 52
 - 10.4 Muita tiedonlähteitä 54

- 11 Yhteystietoja 56
 - 11.1 Yhteystietoja Suomessa 56
 - 11.2 Yhteystietoja Tanskassa 60
 - 11.3 Oppilaitosten yhteystietoja 62

- Yleistietoa Tanskasta 68

Lukijalle

Tämä opas tarjoaa perustietoa Tanskaan opiskelemaan, työharjoitteluun tai työskentelemään lähtöä suunnittelevalle. Lisäksi oppaassa on lukuisia yhteystietoja ja osoitteita yksityiskohtaisemman tiedon lähteille. *Suuntana Tanska* -opas kuuluu 20-osaiseen Perustieto-sarjaan, jota CIMO julkaisee yhteistyössä työministeriön kanssa.

Oppaan työskentelyä koskevasta osuudesta vastaa työministeriö. Työministeriö koordinoi Suomessa Eurooppalaista työnvälityspalvelua (*European Employment Services*), jossa ovat mukana Euroopan komissio ja Euroopan talousalueen maiden julkiset työnvälityspalvelut.

Oppaan alussa olevaan tiivistelmään on koottu keskeinen asiasisältö sekä suomeksi että ruotsiksi. Tiivistelmä antaa lukijalle yleiskuvan oppaan sisällöstä sekä opiskelu-, työharjoittelu- ja työskentelymahdollisuuksista Tanskassa. Ruotsinkielisille lukijoille tiivistelmä toimii lisäksi ensitiedon lähteenä omalla äidinkielellä.

Kiinnostus ulkomailla opiskelua, työharjoittelua ja työskentelyä kohtaan on kasvanut vuosi vuodelta ja samalla kynnys ulkomaille lähtöön on madaltunut. Syitä suomalaisnuorten ulkomaille opiskelemaan hakeutumiseen ovat mm. sopivan opiskelualan puuttuminen Suomessa, halu parantaa kielitaitoa, uusien kokemusten etsiminen, kiinnostus kohdemaata kohtaan ja urakehitys. Loppujen lopuksi syitä on kuitenkin aina yhtä monta kuin on lähtijää.

Tutkinto-opiskelijaksi ulkomaille lähteminen vaatii omatoimisuutta ja pitkäjännitteisyyttä, sillä sopivan oppilaitoksen ja opinto-ohjelman löytäminen sekä hakuprosessi vievät aikaa. Oppilaitosten välisissä vaihto-ohjelmissa opiskelu- ja paikkavaihtoehdot ovat rajatumpia ja haku valmiin ohjelman kautta helpompaa. Työnhaku ulkomailta edellyttää puolestaan oman osaamisen ja kielitaidon kartoittamista sekä aktiivisuutta sopivan paikan löytämiseksi kohdemaassa.

Ulkomaille opiskelemaan, työharjoitteluun tai työskentelemään lähtevän on syytä selvittää kaikki asiaan liittyvät kysymykset jo ennen lähtöä. Kun päätöksen lähtemisestä tekee ajoissa, on apua ja tietoa saatavilla. Tiedonhaku kannattaa aloittaa esimerkiksi omasta oppilaitoksesta, lähimmästä työvoimatoimistosta, kirjastosta tai CIMOsta.

Tämä *Suuntana Tanska* -opas sekä sarjaan kuuluvat muut maakohtaiset oppaat ovat pdf-muodossa CIMOn Maailmalle.net -palvelun kohdassa <http://www.maailmalle.net> | Lisätietoja | Maaoppaat. Lisäksi Maailmalle.net -palvelusta saa lisätietoa sekä suomeksi että ruotsiksi eri vaihtoehtoista lähteä ulkomaille hankkimaan elämäkokemusta. Palvelusta voi myös käydä lukemassa jo maailmalla olleiden kertomuksia opiskelusta, työharjoittelusta ja muista ulkomaan kokemuksista.

Suuntana Tanska -opas on päivitetty kesällä 2004. Säädökset ja muut tiedot saattavat kuitenkin muuttua nopeasti ja tietojen ajantasaisuus kannattaa aina varmistaa asianomaisilta viranomaisilta.

Till läsaren

Denna guidebok erbjuder basinformation för dem som planerar studier, arbetspraktik eller förvärvsarbete i Danmark. Ytterligare erbjuder guiden ett stort antal kontaktuppgifter och adresser till informationskällor för mer detaljerade uppgifter. Guideboken *Suuntana Tanska* är en del av den 19-delade serien *Perustieto*, som CIMO publicerar tillsammans med Arbetsministeriet.

Arbetsministeriet ansvarar för delen i guiden som handlar om arbete. Ministeriet koordinerar en Europeisk arbetsförmedlingstjänst (European Employment Services) i vilken deltar Europakommissionen och de offentliga arbetsförmedlingstjänsterna i länderna som tillhör Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

I sammandraget i bokens början presenteras det centrala innehållet både på svenska och på finska. Sammandraget ger läsaren en allmän bild av guidens innehåll samt av studie-, praktik- och arbetsmöjligheterna i Danmark. För svenskspråkiga läsare fungerar sammandraget som en första informationskälla på eget modersmål.

Intresset för studier, arbetspraktik och arbete utomlands har ökat år för år och tröskeln till att åka utomlands har blivit lägre. Orsaker till att finländska ungdomar åker utomlands för att studera är t.ex. för att ett passande studieområde inte erbjuds i Finland, för att förbättra sina språkkunskaper, för att söka nya erfarenheter, pga. intresse för mottagarlandet eller för att nå en viss karriärsutveckling. Sist och slutligen finns det lika många orsaker till att åka utomlands som det finns människor som åker.

Det krävs alltid eget initiativ och långsiktighet i planeringen hos den som vill åka utomlands för att avlägga hela examen, eftersom det tar tid att hitta en lämplig läroinrättning och ta reda på hur sökandet går till. Inom utbytesprogram mellan läroinrättningar är alternativen mer begränsade men samtidigt sökandet till färdiga program betydligt enklare. Jobbsökande utomlands förutsätter i sin tur att man kartlägger sitt eget kunnande och sin språkkunskap samt aktivt söker en lämplig arbetsplats i mottagarlandet.

Ifall man vill åka utomlands för studier, arbetspraktik eller förvärvsarbete lönar det sig alltid att utreda frågor i samband med utlandsvistelsen redan innan man åker. Ifall man kan besluta sig för att åka i god tid finns mycket hjälp och information att få. Man kan börja informationssökningen t.ex. vid den egna läroinrättningen, den närmaste arbetskraftsbyrån, biblioteket eller vid CIMOs informationstjänst.

Guiden *Suuntana Tanska* samt de övriga landsguiderna i serien finns i pdf-form på CIMOs webbtjänst [Maaimalle.net](http://www.maaimalle.net) (<http://www.maaimalle.net>) vid punkten Närmare information | Perustieto-guiderna. Du får dessutom på webbtjänsten [Maaimalle.net](http://www.maaimalle.net) information både på finska och på svenska om att åka utomlands för att studera eller skaffa livserfarenhet. På webbtjänsten kan

man också läsa vad personer som varit ute i världen berättar om sina studier, sin arbetspraktik eller andra erfarenheter utomlands ifrån.

Uppgifterna i guiden *Suuntana Tanska* har uppdaterats under sommaren 2004. Författningar och övrig information kan ändras snabbt och det lönar sig alltid att bekräfta uppgifterna hos berörda myndigheter.

Tiivistelmä

Vuosittain tuhannet suomalaisnuoret opiskelevat ulkomailla: lukuvuonna 2003–2004 Kelan opintotukikeskuksen tilastojen mukaan opintotukea saaneiden, ulkomailla tutkintoa suorittavien suomalaisten opiskelijoiden lukumäärä oli yhteensä 4 594, joista Tanskassa opiskeli 75.¹ CIMOn kokoamien korkeakoulujen kansainvälisten liikkuvuustilastojen mukaan opiskelijavaihdossa Tanskassa oli vuonna 2003 yhteensä 156 suomalaisopiskelijaa.²

Koulutus Tanskassa

Tanskassa on yhdeksän vuoden oppivelvollisuus, joka alkaa seitsemän vuoden iässä ja päättyy 16-vuotiaana. Tanskan kansakoulu käsittää vapaaehtoisen esiopetusluokan, yhdeksänvuotisen peruskoulun ja vapaaehtoisen 10. luokan.

Ylempää toisen asteen koulutusta kutsutaan yleisesti nuorisokoulutukseksi. Nuorisokoulutusohjelmat ovat joko akateemisesti painottuneita eli jatko-opintoihin valmistavia tai ammatillisesti painottuneita eli työelämään valmistavia, tai niissä painotetaan kumpaakin vaihtoehtoa.

Ammatillinen koulutus koostuu teoriaopinnoista ammatillisessa oppilaitoksessa ja harjoittelujaksoista työpaikalla, minkä vuoksi niitä kutsutaan myös sandwich-koulutukseksi. Opetusta tarjoavat kauppa- ja teknilliset oppilaitokset sekä muut ammatilliset oppilaitokset. Ammatillinen koulutus Tanskassa kestää 2–4 vuotta ja peruskoulutuksen jälkeen voi siirtyä suoraan töihin tai jatkokoulutukseen. Harjoittelun osuus on noin 2/3 koko tutkinnosta.

Ammatilliseen koulutukseen pääsyvaatimuksena on peruskoulun päättötodistus sekä hyvä tanskan kielen taito. Tanskan ammatillisiin oppilaitoksiin hakevia pohjoismaisia hakijoita koskevat samat pääsyvaatimukset kuin tanskalaisia hakijoita. Myös ylempää ammatillista tutkintoa opiskelemaan hakevalta vaaditaan peruskoulun päättötodistus sekä kiinnostusta ja hyviä arvosanoja joko teknillisissä opinnoissa tai kieliopinnoista, alasta riippuen. Hakujat ammatillisiin koulutuksiin vaihtelevat oppilaitoksittain, minkä vuoksi niitä kannattaa kysyä suoraan oppilaitoksista.

Korkea-asteen koulutus jakaantuu Tanskassa kolmeen sektoriin: lyhyeen, keskipitkään ja pitkään korkeakoulutukseen. Lyhyt korkeakoulutus tarjoaa jatko-opiskelumahdollisuuksia ammatilliseen koulutukseen. Sitä annetaan ammatillisissa oppilaitoksissa ja ammatillisissa korkeakouluissa. Keskipitkää korkeakoulutusta tarjotaan paitsi useissa ei-yliopistollisissa oppilaitoksissa, myös yliopistoissa ja korkeakouluissa. Keskipitkä korkeakoulutus painottuu ammatilliseen jatkokoulutukseen

¹ Lähde: Kelan opintotukikeskus

² CIMO Publications 2/2003, Kansainvälinen liikkuvuus yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa 2003.

ja tähtää alempaan korkeakoulututkintoon eli bachelor-tutkintoon. Pitkä korkeakoulutus vastaa suomalaista ylempää korkeakoulututkintoa ja sitä annetaan yliopistoissa ja korkeakouluissa.

Vain noin kaksi kolmasosaa hakijoista hyväksytään opiskelemaan Tanskan korkea-asteen oppilaitoksiin. Tanskalaisten hakijoiden kohdalla pääsykriteereinä ovat ylioppilastutkinto tai vastaava toisen asteen päättötodistus ja/tai oppilaitoksen omat pääsyvaatimukset. Suomalaisilta hakijoilta vaaditaan ylioppilastutkintotodistus, lukion päättötodistus ja hyvää sekä suullista että kirjallista tanskan kielen taitoa. Oppilaitoskohtaisista pääsyvaatimuksista, vaadittavasta tanskan kielen tasosta ja mahdollisista pääsykokeista kannattaa kysyä suoraan korkeakoulusta.

Hakuaika syksyllä alkaviin koulutusohjelmiin päättyy 15.3. ja kevätlukukaudella alkaviin 1.9. Oppilaitokset voivat järjestää hakijoille pääsykokeita, joihin myös ulkomaisten hakijoiden on osallistuttava.

Harjoittelu

Tanskaan työharjoittelua varten haluavat voivat hakea harjoittelupaikkaa esimerkiksi IASTE-ohjelman (*The International Association for the Exchange of Students for Technical Experience*) kautta. IASTE-ohjelman harjoittelut on tarkoitettu 18 vuotta täyttäneille, teknillisten korkeakoulujen ja ammattikorkeakoulujen insinööriopiskelijoille sekä eräille muille korkeakouluopiskelijoille. Hakijoilta edellytetään yleensä 2–3 vuoden opintoja sekä vähintään englanninkielen taitoa.

Myös AIESEC-järjestö tarjoaa harjoittelupaikkoja opiskelijoille tai vastavalmistuneille Tanskassa. AIESEC-harjoittelu on suunnattu etupäässä kaupallisen ja IT-alan opiskelijoille, mutta nykyisin on tarjolla myös kehitysmaa- ja opetusalan harjoittelupaikkoja (*educational*). Harjoittelujaksojen pituus on 2–18 kuukautta. Harjoittelupaikka Tanskasta saattaa löytyä myös oman oppilaitoksen vaihtosopimusten tai opiskelijajärjestöjen kautta tai harjoittelupaikan voi vaihtoehtoisesti etsiä myös itse.

Työskentely

Suomalaiset nuoret ovat perinteisesti lähteneet varsinkin sesonkityöhön Tanskaan. Esimerkiksi mansikanpoimijaksi Tanskaan lähtee vuosittain noin 500 suomalaista. Tanskan työttömyysaste on noin 6,3 %, joten työllisyystilanne on melko hyvä. Maan työvoimapolitiikassa panostetaan erityisesti aktiiviseen työnhakuun ja nopeaan työllistymiseen. Varsinkin kaupan, palveluiden ja terveydenhoidon aloilla tapahtuu nopeaa työpaikkojen lisääntymistä, sen sijaan perinteinen teollisuus on menettänyt työpaikkoja.

Tanskalaiset osaavat laajalti englantia, mutta varsinkaan asiakaspalvelutyössä englantia ei riitä työkielenä. Työelämässä tanskan kielen taito on tärkeä, mutta hyvällä ruotsin kielen taidolla pärjää ja sen perusteella myös tanskaa on mahdollista oppia.

Työnhaku Tanskasta kannattaa aloittaa tutustumalla Internetissä olevaan perustietoon. Euroopan komission ylläpitämässä EURES-portaalissa <http://europa.eu.int/eures> on tietoa työskentelystä ja elämisestä eri Eta-maissa sekä maiden alueellisista työmarkkinoista. Siellä on myös työpaikkatiedosto, jossa ovat Euroopan talousalueen avoinna olevat työpaikat aloittain ja maittain. Suomessa työskentelystä ja työnhausta Tanskassa voi tiedustella suurimpien työvoimatoimistojen EURES-neuvojilta.

Tanskaan voi lähteä myös lyhyemmäksi ajaksi kesätöihin esimerkiksi Nordjobb-vaihto-ohjelman kautta tai osallistua kansainväliselle työleirille.

Sammandrag

Årligen studerar tusentals finländska ungdomar utomlands: enligt FPA:s studiestödscentrals statistik uppgick antalet finländska studerande som erhåller studiestöd och avlägger examen vid utländska universitet totalt till 4 594 under läsåret 2003–2004. Av dessa studerade 75 i Danmark.³ Enligt högskolornas internationella rörlighetsstatistik som CIMO samalt ihop deltog år 2003 totalt 156 finländska studerande i studentutbytet med Danmark.⁴

Utbildningen i Danmark

Läropliktstiden i Danmark är nio år. Den börjar vid sju års ålder och slutar vid 16 års ålder. Folkskolan i Danmark omfattar en frivillig förskoleklass, en nioårig grundskola och en frivillig tionde klass.

Den högre utbildningen på andra stadiet kallas i allmänhet för ungdomsutbildning. Ungdomsutbildningsprogrammen är antingen akademiskt betonade dvs. förberedande för fortsatta studier, eller yrkesbetonade dvs. förberedande för arbetslivet, eller tyngdpunkten kan ligga på båda alternativen.

Yrkesutbildningen består av teoristudier vid yrkesläroanstalter och praktikperioder på arbetsplatser, varför den också kallas sandwich-utbildning. Handels- och tekniska läroanstalter samt övriga yrkesläroanstalter erbjuder undervisning. I Danmark är yrkesutbildningens längd 2–4 år och efter grundskolan kan man direkt börja arbeta eller fortsätta med vidatreatutbildning. Praktikens andel är ca 2/3 av hela examen.

Inträdeskravet till yrkesutbildning är avgångsbetyg från grundskolan samt goda kunskaper i danska. Inträdeskraven till Danmarks yrkesläroanstalter är desamma för både danska sökande och sökande från de andra nordiska länderna. Också av dem som söker till studier för högre yrkesexamen krävs avgångsbetyg från grundskolan samt intresse och goda vitsord antingen i tekniska studier eller språkstudier, beroende på branschen. Ansökningstiderna till yrkesutbildning varierar i olika läroanstalter, varför det lönar sig att vända sig direkt till läroanstalterna.

Den högre utbildningen i Danmark är fördelad i tre sektorer: kort, medellång och lång högskoleutbildning. Den korta högskoleutbildningen erbjuder möjlighet till fortsatta studier för yrkesutbildning. Den ges vid yrkesläroanstalter och yrkeshögskolor. Medellång högskoleutbildning erbjuds både vid många icke-akademiska läroanstalter och vid universitet och högskolor. I den medellånga högskoleutbildningen är tyngdpunkten lagd på yrkesinriktad påbyggnadsutbildning och den är in-

³ Källa: FPA:s studiestödscentral

⁴ CIMO Publications 2/2003, Internationell rörlighet vid universiteten och yrkeshögskolorna 2003.

riktad på lägre högskoleexamen dvs. bachelor-examen. Den långa högskoleutbildningen motsvarar högre högskoleexamen i Finland och den ges vid universitet och högskolor.

Endast ca två tredjedelar av de sökande godkänns för studier vid danska läroanstalter på högskolenivå. Inträdeskriterierna för danska sökande är studentexamen eller motsvarande avgångsbetyg från andra stadiet och/eller läroanstaltens egna inträdeskrav. Av finländska studerande krävs studentexamensbetyg, avgångsbetyg från gymnasiet och goda både muntliga och skriftliga kunskaper i danska. Det lönar sig att fråga respektive högskola direkt om dess inträdeskrav, hur goda de danska språkkunskaperna förutsätts vara och om eventuella inträdesprov. Ansökningstiden till utbildningsprogrammen som börjar på hösten går ut 15.3. och till programmen som börjar under vårterminen 1.9. För de sökande kan läroanstalterna ordna inträdesprov som också utländska sökande måste delta i.

Praktik

De som vill genomföra arbetspraktik i Danmark kan ansöka om praktikplats till exempel via IAESTE-programmet (*The International Association for the Exchange of Students for Technical Experience*). Praktiken inom IAESTE-programmet är avsedd för ingenjörstudenter vid tekniska högskolor och yrkeshögskolor, samt för vissa andra högskolestuderande som fyllt 18 år. Av de sökande förutsätts i allmänhet 2–3 års studier och åtminstone kunskaper i engelska.

AIESEC-organisationen erbjuder också praktikplatser i Danmark för studerande eller nyutexaminerade. AIESEC-praktiken är främst riktad till studerande i den merkantila och IT-branschen, men nuförtiden erbjuds också praktikplatser i u-lands- och undervisningsbranschen (*educational*). Praktikperiodens längd är 2–18 månader. Man kan också hitta en praktikplats i Danmark via den egna läroanstaltens utbytesavtal eller via studentorganisationerna, eller alternativt kan man också själv söka praktikplats.

Arbetet

Finländska ungdomar har traditionellt begett sig till Danmark för att jobba med säsongarbete. Som exempel kan nämnas att ca 500 finländare beger sig årligen till Danmark för jordgubbsplockning. Arbetslöshetsgraden i Danmark är ca 6,3 % dvs. sysselsättningsläget är relativt bra. I landets arbetskraftspolitik satsas speciellt på att man aktivt söker arbete och blir snabbt sysselsatt. I synnerhet inom den merkantila branschen, servicebranschen och hälsovården ökar antalet arbetsplatser snabbt, medan antalet arbetsplatser inom den traditionella industrin har minskat.

Danskarna kan i stor utsträckning tala engelska, men i synnerhet i kundbetjäningensarbete räcker inte engelska som arbetspråk. I arbetslivet är det viktigt att behärska danska men man klarar sig med goda kunskaper i svenska, och med svenskan som grund går det att lära sig danska.

Då man söker arbete i Danmark lönar det sig att först bekanta sig med grundinformationen på Internet. EURES-portalen <http://europa.eu.int/eures> som upprätthålls av Europeiska kommissionen innehåller information om arbets- och levnadsförhållanden i olika EES-länder samt om ländernas regionala arbetsmarknader. Den inrymmer också en arbetsplatsdatabank som innehåller alla lediga arbetsplatser i olika branscher och olika länder inom EES. I Finland kan man höra sig för om arbetande och arbetssökning i Danmark hos de största Arbetskraftsbyråernas EURES-rådgivare.

Man kan också bege sig till Danmark för att sommararbeta en kortare tid, till exempel via Nordjobb-utbytesprogrammet eller för att delta i internationella arbetsläger.

I OPIKELU

1 Tanskan koulutusjärjestelmä

1.1 Oppivelvollisuuskoulutus

Tanskassa on yhdeksän vuoden oppivelvollisuus, joka alkaa seitsemän vuoden iässä ja päättyy 16-vuotiaana. Tanskan kansakoulu (*folkeskole*) käsittää vapaaehtoisen esiopetusluokan (*bornehaveklasse*), yhdeksänvuotisen peruskoulun ja vapaaehtoisen 10. luokan, jolle jatkaa noin 40 % oppilaista.

Oppivelvollisuuden voi myös täyttää peruskoulun 7. luokan jälkeen nuorisokouluissa (*ungdomsskoler*) tai jälkikouluissa (*efterskoler*). Nuorisokoulut antavat syventävää opetusta 14–18-vuotiaille nuorille kansakoulutasoisina kursseina, tutkintoon valmistavana opetuksena tai erityisopetuksena. Nuorisokoulut ovat joko julkisia tai yksityisiä. Jälkikoulut ovat sisäoppilaitoksia ja ne tarjoavat yleissivistävää koulutusta 14–18-vuotiaille nuorille. Ne antavat 8.–10. luokka-asteen opetusta vastaavaa opetusta. Yhä suurempi osa nuorista suorittaa viimeiset kouluvuotensa jatkokoulussa.

1.2 Ylempi toisen asteen koulutus

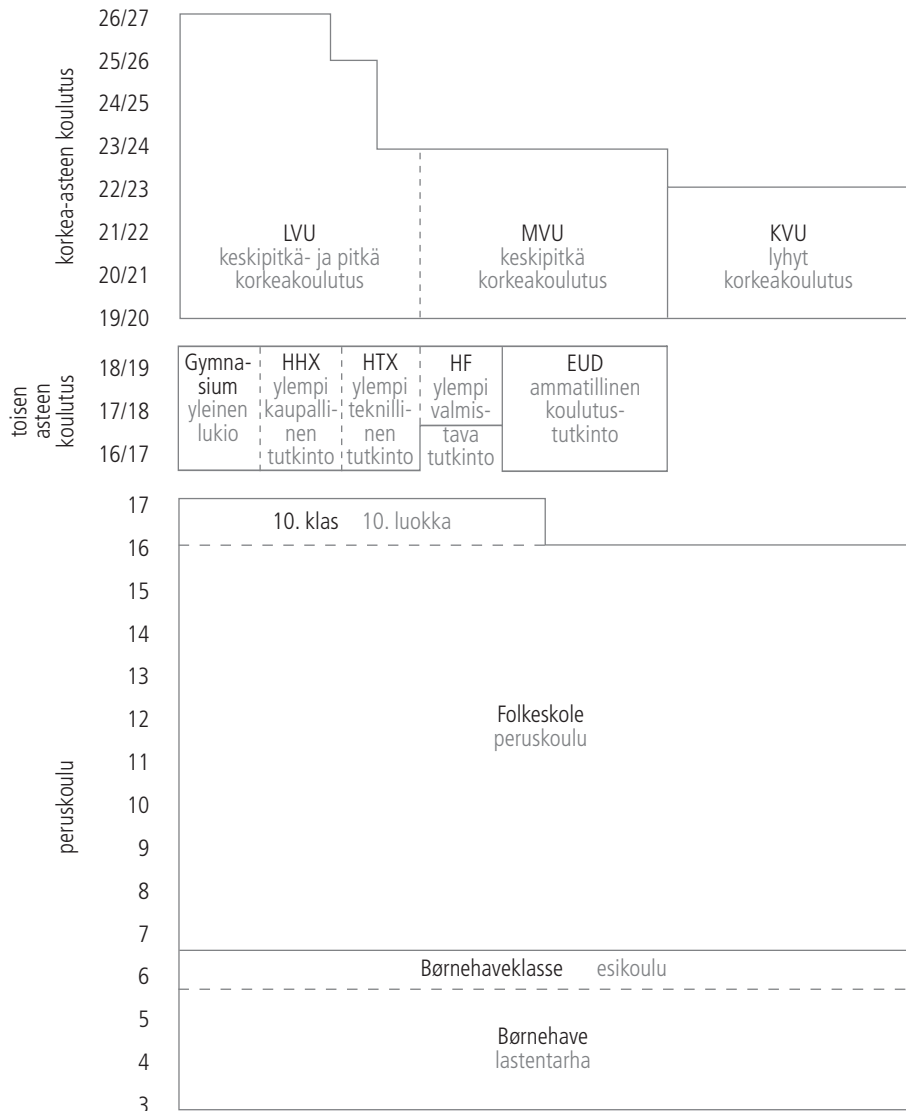
Tanskassa ylempää toisen asteen koulutusta kutsutaan yleisesti nuorisokoulutukseksi (*ungdomsuddannelser*). Nuorisokoulutusohjelmat ovat joko akateemisesti painottuneita (eli jatko-opintoihin valmistavia) tai ammatillisesti painottuneita (eli työelämään valmistavia). Joissain ohjelmissa painotetaan kumpaakin vaihtoehtoa. Noin 80 % ikäluokasta suorittaa nuorisokoulutusohjelman.

1.2.1 Yleissivistävä koulutus

Akateemisesti painottuneet, ylempään toisen asteen koulutusohjelmat käsittävät yleissivistävät ylempään toisen asteen ohjelmat eli lukion (*det almene gymnasium*) ja ylempään valmistavan tutkinnon (*højere forberedelseseksamen, HF*), sekä ammatillisemmin painottuneet ohjelmat: ylempään kaupallisen tutkinnon (*højere handelseksamen, HHX*) ja ylempään teknisen tutkinnon (*højere teknisk eksamen, HTX*). Kaikki vaihtoehdot antavat yleissivistävän koulutuksen ja perustan jatko-opinnoille.

Kansakoulun kymmenennen vuosiluokan jälkeen voi suorittaa kaksivuotisen yleissivistävän koulutusohjelman (*højere forberedelseseksamen, HF*) tai ylioppilaskurssin (*studenterkursus*). Ne antavat vastaavat mahdollisuudet jatko-opintoihin kuin ylioppilastutkinto. Pääsyvaatimuksena suoraan peruskoulusta tulleille on 10. luokan lisäksi päättötutkinto tanskan kielessä ja kahdessa seuraavista: matematiikka, englanti, saksa tai ranska.

Tanskan koulutusjärjestelmä

Højere forberedelseseksamen HF ja lukio

Ylioppilastutkinnon suorittaminen yleisessä lukiossa kestää yleensä kolme vuotta. Yleissivistävät ylempään toiseen asteen ohjelmat käsittävät kolmevuotisen lukion ja kaksivuotisen HF-ohjelman. Lukio jakautuu kielilinjaan ja matemaattiseen linjaan. Sekä lukiossa että HF-ohjelmassa on pakollisia ja valinnaisia oppiaineita, jotka voidaan suorittaa kolmella eri tasolla, mikä mahdollistaa melko yksilölliset ohjelmakokonaisuudet. Kumminkin ohjelmat ovat akateemisesti painottuneita ja antavat opiskelijoille kelpoisuuden korkeakouluopintoihin. Lukiokoulutuksen päätteeksi suoritetaan ylioppilastutkinto (*studentereksamen*).

HF-tutkinnon voi suorittaa HF-kursseilla, monissa yleisissä lukioissa, ylioppilaskursseilla, seminaareissa tai aikuiskoulutuskeskuksissa, joissa opiskelu tapahtuu pääasiassa yksittäisten aineiden pohjalta. Laajasta ainevalikoimasta voi valita itseään kiinnostavia aineita. Opinnot voi suorittaa kokopäivätoimisesti kahdessa vuodessa, mutta ne voi myös halutessaan jakaa useamman vuoden ajalle. HF-tutkinto on ollut etenkin aikuisopiskelijoiden suosima.

Højere handelseksamen HHX ja Højere teknisk eksamen HTX

Ylioppilastutkintoa vastaavia ammatillisia tutkintoja ovat ylempi kaupallinen tutkinto (*højere handelseksamen, HHX*) sekä ylempi teknillinen tutkinto (*højere teknisk eksamen, HTX*). Ne antavat pätevyden siirtyä työmarkkinoille, mutta myös kelpoisuuden korkeakouluopintoihin. Kumpaankin koulutukseen voi siirtyä suoraan peruskoulusta eli 9. luokan jälkeen. Tutkinnot suoritetaan alan ammatillisissa oppilaitoksissa (*handelsskole, teknisk skole, erhvervsskole*). HHX- ja HTX-tutkinnon suorittaminen kestää 3 vuotta.

Tanskan *Folketinget* (kansankäräjät) on sopinut lukiouudistuksesta, joka astuu voimaan vuonna 2005. Uudistuksen pääsisältö on, että oppilas suorittaa ensin puoli vuotta kestävästä perusjakson (*grundforløb*), ja sen jälkeen kahden ja puolen vuoden opintosuuntajakson (*studieretningsforløb*). Perusjakson jälkeen oppilaalla on mahdollisuus valita esim. luonnontieteisiin tai kieliin syventävä ainepaketti, jonka lisäksi oppilas voi valita valinnaisia aineita ja yhdistellä koulutukseensa aineita eri opintosuunnista tai lukiokoulutuksista.

Kaikkiin lukiotason koulutuksiin haetaan vuosittain 15. maaliskuuta mennessä. Hakulomakkeen saa osoitteesta <http://www.ftu.uvm.dk>. Suomessa peruskoulun suorittanut voi hakea kaikkiin lukiokoulutuksiin, mikäli osaa tanskan kieltä.

Tanskassa hakuvaatimuksena yleiseen lukioon, HHX- tai HTX -koulutukseen on:

- suoritettu peruskoulu,
- saksan tai ranskan opinnot 7.–9. tai 8.–9. luokalta
- peruskoulun päättötodistus tai 10. luokan koe tanskassa tai matematiikassa.

Opetus ja suurin osa opetusmateriaaleista on kaikissa lukiotason koulutuksissa ilmaista. 18 vuotta täyttänyt opiskelija voi Tanskassa hakea valtiolta opintotukea.

1.2.2 Ammatillinen koulutus

Ammatillinen koulutus koostuu teoriaopinnoista ammatillisessa oppilaitoksessa (*handelsskole, teknisk skole, erhvervsskole*) ja harjoittelujaksoista työpaikalla. Erilaisia koulutusohjelmia on kaikkiaan 90 ja erikoistumislinjoja noin 200. Kurssien käytännöllisen osan suunnittelu ja ns. kisällitestiä järjestäminen on koulujen, työnantajien ja työntekijöiden ammattiorganisaatioiden vastuulla.

Kaikki oppivelvollisuuden suorittaneet voivat aloittaa ammatillisen koulutuksen (*erhvervsuddannelse, EUD*), joka kestää useimmiten 3–4 vuotta. Opetusta tarjoavat kauppa- ja teknilliset oppilaitokset ym. ammatilliset oppilaitokset. Kaikki EUD-koulutukset muodostuvat perusjaksosta (*grundforløb*), joka suoritetaan koulussa ja pääjaksosta (*hovedforløb*), jonka aikana suoritetaan myös harjoittelujaksoja. Ammatillisen EUD-koulutuksen jälkeen voi siirtyä suoraan töihin tai jatkokoulutukseen.

Lyhyempi ammatillinen peruskoulutus (*erhvervsgrunduddannelse, EGU*) kestää tavallisesti kaksi vuotta. Koulutuksessa pääpaino on työharjoittelussa; oppilaille maksetaan harjoitteluajalta palkkaa. EGU-koulutus on tarkoitettu 16–24-vuotiaille, jotka eivät suorita muita opintoja tai ovat esim. keskeyttäneet jonkin ammatillisen koulutuksen (EUD). Koulutusohjelmia on tarjolla eri aloilla (esim. palvelu- ja kuljetusaloilla), mutta opintoja voi myös vapaasti yhdistellä eri ohjelmien välillä. Opetusta tarjoavat mm. ammatilliset oppilaitokset. Opintojen aloittamiselle ei ole asetettu erityisiä vaatimuksia ja koulutus antaa opiskelijalle ammatilliset perusvalmiudet sekä julkisen että yksityisen sektorin työpaikoille ja perustan mahdollisille jatko-opinnoille.

Sosiaali- ja terveysalan peruskoulutusohjelmat (*sosiuuddannelser*) koostuvat ammattikoulussa annettavasta teoreettisesta koulutuksesta ja käytännön harjoittelusta. Lisäksi on useita käsiteollisuuden ja koti-, maa- ja metsätalouden sekä merenkulun ohjelmia. Nämä koulutukset suoritetaan niihin erikoistuneissa oppilaitoksissa, ja myös niihin kuuluu käytännön työharjoittelua.

Lisätietoa ammattikoulutuksesta ja eri ammatillisista koulutusmahdollisuuksista saa osoitteesta <http://www.r-u-e.dk/minvej>.

1.3 Korkea-asteen koulutus

Tanskassa on yliopistollista ja ei-yliopistollista korkeakoulutusta. Yliopistotasoiisiin korkeakouluihin luetaan mukaan myös esim. tekniikkaan, musiikkiin tai taiteisiin erikoistuneet korkeakorkeakoulut, jotka antavat ylempään korkeakoulututkintoon johtavaa opetusta sekä harjoittavat tieteellistä tutkimusta. Ei-yliopistollisiin korkea-asteen oppilaitoksiin luetaan ammatillista korkeakoulutusta tarjoavat oppilaitokset, jotka Suomessa vastaavat ammattikorkeakouluja.

Korkea-asteella annettava koulutus jakaantuu Tanskassa kolmeen sektoriin: lyhyeen (*korte videregående uddannelser, KVVU*), keskipitkään (*mellemlange videregående uddannelser, MVU*) ja pitkään korkeakoulutukseen (*lange videregående uddannelser, LVU*). Lyhyttä korkeakoulutusta annetaan ammatillisissa oppilaitoksissa (*erhvervsskoler*) ja ammatillisissa korkeakouluissa. Keskipitkä korkeakoulutus johtaa alempaan korkeakoulututkintoon ja sitä tarjotaan puolestaan useissa ammatillisissa korkeakouluissa (esim. *erhvervsakademier*) sekä yliopistoissa ja yliopistollisissa korkeakouluissa. Pitkä korkeakoulutus vastaa suomalaista ylempää korkeakoulututkintoa ja sitä tarjotaan yliopistoissa ja yliopistollisissa korkeakouluissa.

Lyhyttä korkeakoulutusta annetaan niissä ammatillisissa oppilaitoksissa tai korkeakouluissa, joiden pääasiallisena tehtävänä on tarjota myös toisen asteen ammatillista koulutusta. Koulutus on ammattiin tähtäävää ja kestää yleensä 2 vuotta. Koulutusta saa esim. kaupallisen- ja terveydenhoitoalan sekä IT- tai teknisen alan työhön. Pääsyvaatimuksena on koulutusohjelmasta riippuen joko ylioppilastutkinto tai toisen asteen ammatillinen koulutus.

Keskipitkää ei-yliopistollista korkeakoulutusta tarjoavat useat ei-yliopistolliset ammatilliset korkeakoulut. Tällaisia oppilaitoksia ovat mm. opettajaseminaarit, sairaanhoito-oppilaitokset ja erilaiset taidealan oppilaitokset. Koulutus kestää 3–4 vuotta ja koulutuksen jälkeen myönnetään ammatillinen alempi korkeakoulututkinto. Koulutus tarjoaa opiskelijoille teoreettisia opintoja ja tietoa sen sovellettavuudesta ammatillisesti. Koulutukseen kuuluu yleensä harjoittelujakso.

Keski- ja pitkäkestoisia korkeakoulutusohjelmia tarjotaan perinteisissä monitieteellisissä yliopistoissa sekä yliopistollisissa korkeakouluissa. Yliopistotason keskipitkä koulutusohjelma tähtää alempaan korkeakoulututkintoon eli bachelor-tutkintoon (*bacheloruddannelse*). Kolmen vuoden opintojen jälkeen monet jatkavat vielä opintojaan. Bachelor-tutkinnon jälkeen voi opiskella kaksi vuotta saadakseen *candidatus*-tutkinnon, joka vastaa suomalaista maisterin tutkintoa.

Candidatus-tutkintoon tähtäävät opinnot kuuluvat ns. pitkäkestoiseen koulutusohjelmaan. Opintojen suorittajilta vaaditaan itsenäisen tutkielman valmistamista opintojen päätteeksi. Humanistisessa tiedekunnassa voi suorittaa bachelor-tutkinnon jälkeen kolmen vuoden jatko-opinnoilla *magister artium* (mag.art.) -tutkinnon. Lääketieteen, eläinlääketieteen ja farmakologian opiskelijat suorittavat suoraan 5–6 vuotta kestävästä *candidatus*-tutkinnon.

Jatko-opiskelijat voivat suorittaa ohjatun ph.d.-tutkinnon kolmessa vuodessa. Korkein akateeminen arvo on tohtorin tutkinto, joka käsittää 5–8 vuotta itsenäistä tutkimustyötä.

Tanskassa korkeakoulutusta annetaan yli 160 oppilaitoksessa, jotka tarjoavat eripituisia ja -tasoisia opinto-ohjelmia. Korkeakoulujen yhteystietoja löytyy tämän oppaan lopusta. Lisätietoa Tanskan korkeakouluista ja kaikkien korkeakoulujen yhteystiedot löytyvät Tanskan opetusministeriön sivuilta: <http://www.uvm.dk>. Lisätietoja eri koulutusohjelmista saa osoitteesta <http://www.uddannelsesguiden.dk>.

Yliopistoihin kuuluu viisi ns. monitieteellistä yliopistoa:

- Københavns Universitet (Kööpenhaminan yliopisto)
- Aarhus Universitet (Århusin yliopisto)
- Syddansk Universitet (Etelä-Tanskan yliopisto)
- Roskilde Universitetscenter (Roskilden yliopistokeskus)
- Aalborg Universitet (Aalborgin yliopisto)

Alla olevat yliopistot/korkeakoulut (*højere læreanstalter*) antavat opetusta ja tekevät tutkimusta tietyllä rajatulla tieteenalalla:

Kööpenhamina:

- Danmarks Tekniske Universitet (Tanskan teknillinen yliopisto)
- Danmarks Pædagogiske Universitet (Tanskan opettajakorkeakoulu)
- Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole (Eläinlääke- ja maataloustieteellinen korkeakoulu)
- Handelshøjskolen i København (Kööpenhaminan kauppakorkeakoulu)
- IT-Universitetet i København (Kööpenhaminan IT-korkeakoulu)
- Danmarks Farmaceutiske Universitet (Tanskan farmaseuttinen korkeakoulu)
- Kunstakademiets Arkitekttskole (Taideakatemia arkkitehtikoulu)
- Kunstakademiets Billedkunstskoler (Taideakatemia kuvataidekoulu)
- Kunstakademiets Konservatorskole (Taideakatemia konservaattorikorkeakoulu)
- Det Kgl. Danske Musikkonservatorium (Tanskan musiikkikonservatorio)
- Danmarks Biblioteksskole (Tanskan kirjasto- ja informaatiotieteellinen korkeakoulu)

Århus:

- Handelshøjskolen i Århus (Århusin kauppakorkeakoulu)
- IT-Vest (Århusin IT-korkeakoulu)
- Arkitekttskolen i Århus (Århusin arkkitehtikoulu)
- Det Jyske Musikkonservatorium (Jyllannin musiikkikorkeakoulu)
- Danmarks Journalisthøjskole (Tanskan journalistikorkeakoulu)

Lisäksi korkeakoulutason oppilaitoksiin luetaan viisi insinöörikorkeakoulua, jotka sijaitsevat Kööpenhaminassa, Århusissa, Odensessa, Herningissä ja Horsensissa sekä sosiaali-alan korkeakoulut Kööpenhaminassa, Århusissa, Odensessa ja Esbjergissä.

Grönlannilla ja Färsaarilla, jotka ovat osa Tanskan kuningaskuntaa, on omat yliopistonsa:

- Grønlands Universitet/ Ilisimatusarfik
- Færøernes Universitet/ Fróðskaparsetur Føroya

2 Koko tutkinnon suorittaminen vai opiskelijavaihto?

2.1 Koko tutkinnon suorittaminen

Ulkomaille opiskelemaan lähtevä voi suorittaa ulkomailla joko koko tutkinnon tai osan kotimaisesta tutkinnostaan. Jos opiskelija lähtee suorittamaan koko tutkintoa, hänen on itse hankittava tiedot, etsittävä sopiva oppilaitos, haettava opiskelupaikka ja järjestettävä kaikki käytännön asiat. Koko tutkinnon suorittamista ulkomailla kannattaa valmistella huolella. Aikaa tiedonhakuun, opiskelupaikan hankkimiseen ja käytännön järjestelyihin on syytä varata vähintään vuosi.

2.2 Vaihtosopimukset ja vaihto-ohjelmat

Jos opiskelija suorittaa osan kotimaisesta tutkinnosta ulkomailla, hän voi lähteä kohdemaahan joko oppilaitoksensa vaihtosopimuksen tai vaihto-ohjelman kautta tai hankkimalla opiskelupaikan oma-toimisesti. Tutkinnon osan suorittaminen ulkomailla edellyttää opiskelua jossakin korkeakoulussa tai oppilaitoksessa jo ennen lähtöä sekä palaamista suomalaiseen oppilaitokseen.

Vaihto-ohjelmissa korkeakoulut ja oppilaitokset ovat sopineet opiskelijavaihdosta ulkomaisen yhteistyökumppanin kanssa. Oppilaitosten vaihtosopimuksista ja hakumenettelyistä kannattaa tiedustella oppilaitosten kansainvälisten asioiden yksiköistä. Opiskelijavaihdon periaatteena on, että ulkomailla suoritettavat opinnot luetaan täysimääräisenä osaksi opiskelijan omaa tutkintoa. Vaihto-ohjelmiin osallistuvat saavat opintotuen lisäksi yleensä pienen apurahan. Opiskelijavaihtoon voi osallistua aikaisintaan toisena opiskeluvuotena.

Omatoimisesti ulkomailta lyhytaikaisen opiskelupaikan hankkivan täytyy hoitaa kaikki järjestelyt itse. Neuvoja kannattaa kysyä omasta oppilaitoksesta. Itse opiskelupaikan ulkomailta hankkineen on aina sovittava oman korkeakoulunsa tai laitoksen kanssa etukäteen ulkomaanopintojen hyväksilukemisesta osaksi tutkintoa. Opintokulujen kattamiseksi on mahdollista saada myös opintotukea.

Jos ulkomainen opiskelija haluaa sisällyttää kotimaassaan parhaillaan suorittamaansa tutkintoon lyhyen opintojakson (1–12 kk) tanskalaisessa yliopistossa, hän voi hakeutua ns. vierasopiskelijaksi (*gæstestuderende*). Vierasopiskelijaksi voi hakeutua myös omatoimisesti. Pääsyvaatimuksia ovat kirjoilla oleminen korkeakoulussa kotimaassa sekä vähintään ensimmäisen vuoden yliopisto-opiskelua Tanskassa vastaavat opinnot.

Vierasopiskelijat hyväksytään opiskelemaan vain 1–2 lukukaudeksi. Edellytyksenä on hyvä tanskan ja englannin kielen taito, vaikka virallisia kielikokeita ei järjestetä. Tanskassa suoritettavien opintojen on tultava osaksi kotimaista tutkintoa.

Opiskeluoikeutta vierasopiskelijana haetaan tavallisesti suoraan tanskalaisen oppilaitoksen kansain-

väliseltä osastolta. Jos paikkaa hakee omatoimisesti, voi hakemuksen lähettää milloin tahansa vuoden aikana, mutta viimeistään 1. huhtikuuta syyslukukaudelle ja 1. lokakuuta kevätlukukaudelle. Opiskelu-oikeus myönnetään aina joko syys- tai kevätlukukauden alusta lähtien.

2.2.1 Sokrates/Erasmus-ohjelma

Erasmus on Euroopan unionin Sokrates-koulutusohjelman korkeakouluja koskeva alaohjelma, johon voivat osallistua kaikki yliopistot ja ammattikorkeakoulut sekä niiden opiskelijat ja opetus-henkilökunta. Ohjelma kattaa kaikki korkea-asteen koulutusalat ja tutkintotasot.

Erasmus jakaantuu kolmeen toisiinsa liittyvään osaan:

- 1) korkeakoulujen eurooppalainen yhteistyö, johon sisältyvät mm. intensiivikurssit ja opetussuunnitelmahankkeet
- 2) opiskelijoiden ja opetushenkilökunnan liikkuvuus
- 3) temaattiset verkostot

Erasmus-opiskelijavaihto kestää 3–12 kuukautta. Opiskelujaksoon voi sisältyä tietyin ehdoin myös työharjoittelua. Vaihto-opiskelijoilta ei peritä lukukausimaksuja kohdekorkeakoulussa, ja suoritettavat opinnot sisällytetään täysimääräisesti omaan tutkintoon. Erasmus-yhteistyö perustuu korkeakoulujen solmimiin yhteistyösopimuksiin, ja korkeakoulut myös valitsevat vaihtoon lähtevät opiskelijat. Ohjelmaan hyväksytty opiskelija voi saada kotimaisen opintotuen lisäksi Erasmus-apurahan, joka lukuvuonna 2004–2005 on noin 400–1 700 €. Lisätietoja hakumenettelystä saa oman korkeakoulun Erasmus-yhdyshenkilöltä.

2.2.2 Nordplus ja Nordtek

Pohjoismainen korkeakoulutuksen Nordplus-vaihto-ohjelma koskee kaikkien korkea-asteen oppilaitosten perustutkintoa suorittavia opiskelijoita. Ohjelman kautta voi lähteä opiskelemaan toiseen Pohjoismaahan 1–12 kuukaudeksi, kuitenkin korkeintaan lukuvuodeksi. Nordplus-ohjelmassa korkeakoulut hakevat apurahoja omille opiskelijoilleen, eli muissa Pohjoismaissa vaihto-opiskelusta kiinnostuneiden on otettava yhteyttä omaan laitokseen, osastoon, tiedekuntaan tai koulun kansainvälisiä asioita hoitavaan yksikköön tai henkilöön. Apurahan suuruus on lukuvuonna 2004–2005 180 €/kk, minkä lisäksi opiskelija saa matka-apurahan. Vuonna 2002 n. 800 suomalaista opiskelijaa osallistui Nordplus-vaihtoon.

Nordplus Junior -vaihto-ohjelma on tarkoitettu peruskoulun koululaisille, lukiolaisille ja ammatillisissa oppilaitoksissa opiskeleville ja opettajille. Sen kautta voi saada tukea liikkuvuudesta aiheutuviin matkakustannuksiin matkustettaessa toiseen Pohjoismaahan. Apurahoja myönnetään vähintään yhdeksi viikoksi. Lisätietoja saa omasta oppilaitoksesta.

Pohjoismaiden teknilliset yliopistot sekä arkkitehti- ja taidekorkeakoulut ovat sopineet pohjoismaisesta Nordtek-opiskelijavaihto-ohjelmasta. Ohjelman kautta voi suorittaa osan tutkinnosta toisessa pohjoismaisessa korkeakoulussa. Nordtek-ohjelmaan haetaan oman korkeakoulun kautta.

2.3 Opintojen vastaavuus

Ulkomailla suoritettavien opintojen vastaavuutta kotimaisiin opintoihin kannattaa selvittää jo ennen ulkomaille lähtöä. Vastaavuutta joudutaan arvioimaan esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:

- Ulkomaanopinnot halutaan lukea osaksi suomalaista korkeakoulututkintoa.
- Ulkomailla tutkinnon suorittanut hakee jatko-opiskelupaikkaa suomalaisesta korkeakoulusta.
- Ulkomailla tutkinnon suorittanut haluaa virkakelpoisuuden Suomessa.
- Ulkomailla tutkinnon suorittanut hakee yksityisen sektorin työpaikkaa Suomessa ja haluaa tutkinnostaan suomalaisen viranomaisen lausunnon tai tunnustamispäätöksen.

2.3.1 Akateeminen tunnustaminen

Akateemisella tunnustamisella tarkoitetaan ulkomailla suoritetun tutkinnon tai opintosuoritusten hyväksilukemista ja niiden antaman jatko-opiskeluoikeuden tunnustamista. Akateemisesta tunnustamisesta vastaa Suomessa aina asianomainen oppilaitos.

Jos opiskelija on kirjoilla suomalaisessa korkeakoulussa, ulkomaisten opintosuoritusten hyväksilukemisesta päätetään kyseisessä korkeakoulussa. Virallista normistoa opintojen hyväksiluettavuudesta ei ole. Opiskelijan mahdollisuuksiin saada ulkomaiset opintojaksot osaksi omaa tutkintoaan vaikuttavat hänen aineyhdistelmänsä, opintojen vaihe ja painopiste.

Ennen ulkomaille lähtöä opiskelijan kannattaa laatia kohdekorkeakoulun opinto-oppaan avulla opintosuunnitelma, jonka perusteella omasta oppilaitoksesta voidaan antaa lausunto mahdollisista korvaavuuksista. Opiskelijavaihto-ohjelmissa edellytetään usein, että ulkomaiset opinnot hyväksytään osaksi opiskelijan omaa tutkintoa. Tällöin opiskelijan on liitettävä jo hakemukseen laitoksensa periaatteellinen hyväksyminen.

Suomalainen korkeakoulu päättää ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksymisestä myös siinä tapauksessa, että opiskelija hakee ko. korkeakoulusta jatko-opiskelupaikkaa. Ellei opiskelijan ulkomailla suorittama tutkinto korkeakoulun arvion mukaan vastaa suomalaista tutkintoa, korkeakoulu voi hylätä jatko-opiskeluhakemuksen tai määrätä opiskelijan täydentämään tutkintoaan ennen jatko-opintojen aloittamista.

Lisätietoja opintosuoritusten sisällyttämisestä osaksi suomalaista tutkintoa saa omasta oppilaitoksesta.

2.3.2 Ammatillinen tunnustaminen

Tutkintojen ammatillisella tunnustamisella tarkoitetaan ulkomaisen koulutuksen tuottaman ammatillisen kelpoisuuden ja pätevyyden tunnustamista. Menettely ammatillisessa tunnustamisessa vaihtelee sen mukaan, onko tutkinto suoritettu jossakin muussa EU- tai Eta-maassa vai EU- tai Eta-alueen ulkopuolella. EU/Eta-alueen ulkopuolella suoritetuista tutkinnoista voidaan rinnastaa vähintään kolmivuotisia korkeakoulututkintoja, EU/Eta-alueella suoritetuista tutkinnoista myös opistotutkintoja, joiden lukiopohjainen koulutus on kestänyt vähintään kolme vuotta.

Ulkomailla koulutuksensa suorittanut tarvitsee yleensä päätöksen tutkintonsa rinnastamisesta suomalaiseen tutkintoon halutessaan kelpoisuuden julkiseen virkaan tai tehtävään, jonka kelpoisuusvaatimuksena on vähintään kolmivuotinen korkeakoulu- tai opistotutkinto.

Yksityisellä sektorilla työnantaja ratkaisee, millainen arvo ulkomailla suoritettulle tutkinnolle työnhakutilanteessa annetaan. Monet työnantajat pitävät todistusta ulkomailla suoritetusta tutkinnosta riittävänä osoituksena henkilön kelpoisuudesta tehtävään. Yksityisen sektorin työnantajat eivät tavallisesti vaadi rinnastuspäätöstä ulkomaisesta tutkinnosta.

Päätökset tutkinnon tunnustamisesta haetaan Opetushallitukselta. Päätös annetaan Suomen tai Ruotsin kielellä, ja siitä veloitetaan 168 euroa (vuonna 2004). Hakemuslomakkeita ohjeineen on saatavissa Opetushallituksen kirjaamosta (PL 380, 00531 Helsinki), puhelin (09) 774 775, sekä ammattikorkeakouluista, yliopistoista, työvoimatoimistoista ja Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen CIMOn tietopalvelusta. Hakulomake ja ohjeet löytyvät myös Opetushallituksen www-sivuilta <http://www.oph.fi>.

2.3.3 Oikeus ammatinharjoittamiseen

Oikeuden ammatinharjoittamiseen ulkomaisen tutkinnon perusteella myöntää sama viranomainen, joka myöntää ammatinharjoittamisoikeuden suomalaisen tutkinnon perusteella. Ammatinharjoittamisoikeuksia tai vastaavia myöntävät seuraavat tahot:

- Terveydenhuollon oikeusturvakeskus (terveydenhuoltoala)
- Maa- ja metsätalousministeriö (eläinlääkärit)
- Keskuskauppamari (tilintarkastajat)
- Julkishallinnon ja talouden tilintarkastuslautakunta (julkishallinnon tilintarkastajat)
- Suomen asianajajaliitto (asianajajat)
- Merenkulkuhallitus (merenkulun ammatit)

2.3.4 Lausunnot ulkomailla suoritetuista ammatillisista tutkinnoista

Opetushallitus antaa pyynnöstä asiantuntijalausuntoja ulkomailla suoritetuista korkeakoulututkinnoista alemmista ammatillisista tutkinnoista. Lausunnoissa tutkinnoita verrataan lähinnä vastaaviin suomalaisiin tutkintoihin. Kyseessä on asiantuntija-arvio, joka ei anna virkakelpoisuutta. Opetushallituksen lausunnon hinta on joko 84 euroa + alv. tai 168 euroa + alv. (vuonna 2004) riippuen tarvittavan selvittelytyön määrästä. Lausuntoa haluava voi pyytää hakuohjeet Opetushallituksesta.

2.3.5 Kansainväliset tiedonvaihtoverkostot

Tutkinnojen akateemista ja ammatillisesta tunnustamista helpottamaan on perustettu kaksi kansainvälistä tiedonvaihtoverkostoa: Euroopan komission koordinoima NARIC (*Network of National Academic Recognition Information Centres*) sekä Euroopan neuvoston ja UNESCO:n koordinoima ENIC (*European Network of National Information Centres on Academic Recognition and Mobility*). Verkostojen kansalliset yhteyspisteet välittävät oppilaitoksille ja yksityishenkilöille tietoja korkeasteen koulutusjärjestelmistä ja tutkinnoista. Suomessa ENIC/NARIC-yhteyspisteenä toimii Opetushallitus (recognition@oph.fi).

2.4 Tutkintotodistusta selkeyttäviä asiakirjoja

Europassi

Europassi on ammattiin opiskelevalle tarkoitettu asiakirja, jossa kuvataan opiskelijan koulutusta ja siihen sisältyvää eurooppalaista koulutusjaksoa. Europassi on olemassa EU- ja Eta-kielillä, ja se on samanmuotoisena käytössä kaikissa EU- ja Eta-maissa. Muodoltaan europassi on A5-kokoinen kirjanen.

Eurooppalainen koulutusjakso on ammatillinen opinto- tai harjoittelujakso, jonka opiskelija suorittaa toisessa EU/Eta-maassa. Jakson voi suorittaa oppilaitoksessa tai työnantajan palveluksessa, mutta siihen tulee aina sisältyä käytännön työtä. Kotimainen koulutuksen järjestäjä ja ulkomainen oppilaitos tai työnantaja tekevät eurooppalaisesta koulutusjaksosta sopimuksen, jossa määritellään jakson kesto, tavoitteet, sisältö ja ohjaus. Opiskelija saa eurooppalaisesta koulutusjaksosta todistukseksi europassin.

Europassia voivat käyttää ammattiin opiskelevat koulutusmuodosta, koulutustasosta ja iästä riippumatta: se soveltuu oppisopimusopiskelijoille, oppilaitoksessa opiskeleville, korkeakoulututkintoa suorittaville, ammatillista tutkintoa suorittaville ja koulutustaan täydentäville. Europassia voi käyttää kaikenpituisissa eurooppalaisissa koulutusjaksoissa, joihin sisältyy käytännön työtä. Jakson voi suorittaa työpaikassa tai oppilaitoksessa.

Oppilaitoksen kansainvälisten asioiden koordinaattori tilaa opiskelijoille Europassit Opetushallituksesta. Opiskelijat saavat Europassin ja täyttöohjeet häneltä ennen eurooppalaiselle koulutusjaksolle lähtöään.

Eurooppalainen ansioluettelo

Eurooppalaisen ansioluettelon avulla voi koota tiedot koulutuksesta, työkokemuksesta, kielitaidosta ja muusta osaamisesta. Eurooppalainen ansioluettelopohja on olemassa kolmella EU- ja Eta-kielillä. Ansioluettelopohja, ohjeet ansioluettelon laatimiseksi sekä malliansioluetteloita eri kielillä löytyy Europassin verkkosivujen kautta.

Ammatillisen tutkintotodistuksen kansainväliseen käyttöön tarkoitettu liite

Jos on suorittanut ammatillisen tutkinnon, voi pyytää koulutuksen järjestäjältä tutkintotodistuksen kansainväliseen käyttöön tarkoitettua liitteen, Certificate Supplementin, jossa annetaan tiedot tutkinnosta ja sen antamasta ammattipätevyydestä. Liitettä voi käyttää yhdessä eurooppalaisen ansioluettelon ja Europassin kanssa töitä tai opiskelupaikkaa ulkomailta hakiessa. Suomalaisen ammatillisten perustutkintojen liitteet ovat saatavana suomeksi, ruotsiksi, englanniksi, saksaksi ja ranskaksi.

Korkeakoulututkintotodistuksen kansainväliseen käyttöön tarkoitettu liite

Jos on suorittanut korkeakoulututkinnon, voi pyytää korkeakoulusta tutkintotodistuksen kansainväliseen käyttöön tarkoitettua liitteen, Diploma Supplementin. Liite on henkilökohtainen, ja siinä annetaan tietoa koulutuksesta ja ammattipätevyydestä. Liitteeseen sisältyy Suomen koulutusjärjestelmän kuvaus. Diploma Supplementia käytetään laajasti Euroopassa ja joissakin Euroopan ulkopuolisissa maissa.

Lisätietoja europassista, tutkintotodistuksen kansainväliseen käyttöön tarkoitetuista liitteistä ja eurooppalaisesta ansioluettelomallista saa oman oppilaitoksen kv-koordinaattorilta tai Opetushallituksesta: europassi@oph.fi, <http://www.oph.fi/europassi> tai puh. (09) 774 775.

3 Opiskelu Tanskassa

3.1 Ammatilliset opinnot

Opiskelu ammattioppilaitoksissa jakaantuu koulussa saatavaan teoriaopetukseen ja yrityksissä tapahtuvaan käytännön oppimiseen, minkä vuoksi ammatillisia opintoja kutsutaan myös sandwich-koulutukseksi. Harjoittelun osuus on noin 2/3 koko tutkinnosta. Teoriaopetus annetaan ammatti-kouluissa ja käytännön koulutus hyväksytyissä yrityksissä tai muissa organisaatioissa.

Ammatillisen koulutuksen voi aloittaa joko yleisillä opinnoilla tai käytännön harjoittelujaksolla. Opiskelija voi itse muotoilla perusopetusjaksoaan (*grundforløb*). Perusjaksot on jaettu seitsemään koulutusväylään:

- teknologia ja viestintä,
- rakennusala,
- käsityö- ja insinöörialat,
- viljelijästä kuluttajaksi – esim. maatalous, elintarviketuotanto ja ateriapalveluala,
- konetekniikka, kuljetus ja logistiikka,
- palvelualat – esim. erilaiset suunnittelutehtävät, kampaamo- ja optiikka-alat,
- kaupallinen ala – kauppa-, toimisto- ja rahoitusala.

Opiskelu kannattaa aloittaa yleisten opintojen jaksolla, jos on epävarma siitä, millä linjalla haluaisi opiskella tai jos ei ole vielä onnistunut hankkimaan harjoittelupaikkaa. Ensimmäinen vuosi on tällöin kaikille yhteistä opiskelua, minkä jälkeen koulutus jatkuu harjoittelu- ja teoriajaksojen (*hovedforløb*) vuorotteluna.

Perusopetusjakso kestää tavallisesti 20 viikkoa, mutta voi vaihdella 10 ja 40 viikon välillä; teknillisissä koulutusohjelmissä perusjakso voi kestää jopa 60 viikkoa. Opiskelijoiden on allekirjoitettava oppisopimus yrityksen kanssa ennen varsinaisen koulutusohjelman aloittamista. Opiskelijalle maksetaan palkkiota koko koulutusajalta, mikäli hän aloittaa perusopetusjakson harjoittelujaksolla. Muussa tapauksessa palkkaa maksetaan harjoittelujakson ensimmäisestä päivästä lähtien. Opiskelijat ovat yleensä koko opiskeluajan harjoittelijana yhdessä yrityksessä. Harjoittelun voi kuitenkin halutessaan suorittaa myös useassa yrityksessä, kunhan osapuolet sopivat täsmällisesti opiskelijan opintosuunnitelmasta.

Ammatillisten oppilaitosten lukukaudet alkavat yleensä elo- ja tammikuussa. Opintojensa päätteeksi opiskelijat suorittavat joko työ- tai teoriakokeen, joissakin tapauksissa loppukokeeseen kuuluvat molemmat.

Ylemmässä kaupallisessa (HHX) ja teknisessä tutkinnossa (HTX) painopiste on enemmän teoreettisessa kuin käytännön opiskelussa. Opinnoista osa koostuu pakollisista aineista ja osan opin-

noistaan opiskelijat saavat valita tarjolla olevista kursseista. Oppilaitoksissa on opintoneuvojia, jotka ovat erikoiskoulutuksen saaneita opettajia ja opettamisen ohella neuvovat opintoihin ja työelämään liittyvissä kysymyksissä.

Ammatillisen koulutuksen kehittäminen on Tanskassa hallituksen, ammattiyhdistysten ja työnantajajärjestöjen yhteistyötä. Koulutuksen kehittämisessä pyritään ajankohtaisuuteen ja eri alojen työtilanteiden huomioon ottamiseen.

3.2 Korkeakouluopinnot

Yliopistojen ja korkeakoulujen lukuvuosi jakautuu Tanskassa kahteen lukukauteen. Syyslukukausi kestää syyskuusta joului- tammikuuhun ja kevätlukukausi tammikuusta touko- /kesäkuuhun. Lokakuussa, jouluna ja pääsiäisenä on viikon mittainen loma. Suullisia ja kirjallisia tenttejä pidetään joului- tammikuussa ja touko- /kesäkuussa.

Tanskan korkeakouluissa opetuskielenä on yleensä tanska, vaikka muutamissa korkeakouluissa on jo useita kursseja tai opintosuuntia myös englanniksi. Jatko-opinnoista ja tohtorin tutkintoon tähtäävistä ohjelmista suurin osa on englanninkielisiä. Yliopistot ja korkeakoulut tarjoavat tanskan kielen kursseja ulkomaisille opiskelijoille sekä kesällä että lukukausien aikana.

Korkeakouluopiskelu on Tanskassa usein ryhmä- ja seminaarityöskentelyä. Tällä pyritään lisäämään opiskelijoiden oma-aloitteisuutta. Opintoihin sisältyy myös runsaasti itsenäisiä projekti- ja tutkimustehtäviä. Opiskelijat muodostavat tutkimusryhmiä, joiden täytyy esittää tutkimustuloksensa sekä suullisesti että kirjallisesti. Opintoihin liittyvistä kysymyksistä ja ongelmista voi keskustella yliopiston opintoneuvojien kanssa.

Tanskalaisissa korkeakouluissa opiskelijoilta ei vaadita kokeiden suorittamista yhtä usein kuin monissa muissa eurooppalaisissa korkeakouluissa. Ensimmäisen opintovuoden jälkeen opiskelijoiden on tavallisesti osallistuttava kokeeseen, josta saatu pistemäärä ratkaisee sen, voiko opiskelija jatkaa opintojaan (*1-årsprøve, stopprøve*). Koe järjestetään 2. lukukauden lopussa ja sen voi uusia elokuussa. Ellei opiskelija läpäise koetta ennen 4. lukukauden loppua hän ei voi jatkaa opintojaan. Arvoste-luasteikko on 0–13. Läpäistäkseen kokeen on opiskelijan saatava arvosanakseen vähintään 6.

Diplomi-insinööriksi, lääkäriksi ja eläinlääkäriksi opiskelevat eivät voi suorittaa alempaa bachelor-tutkintoa, vaan kaikki opiskelevat yliopistossa 5–6 vuotta ja valmistuvat suoraan maisteriksi. Maisterin tutkintoon kuuluu lopputyönä tehtävän opinnäytetyön lisäksi suullisia ja kirjallisia tenttejä, joita järjestetään kaksi kertaa vuodessa: tammi- ja kesäkuussa.

Tanskassa yliopistot korostavat tutkimuksen suurta merkitystä opetuksessaan verrattuna muihin korkeakouluopetusta antaviin oppilaitoksiin. Tanskan yliopistojen opetusta onkin perinteisesti pidetty hyvin korkealaatuisena.

Ero yliopistojen tai yliopistollisten korkeakoulujen ja ei-yliopistollisten korkeakoulujen kohdalla näkyy esimerkiksi kasvatustieteiden kohdalla siten, että ei-yliopistollisista opettajaseminaareista (*Lærerseminarier*) valmistuu kansakoulunopettajia (bachelor-tason koulutus), kun taas Tanskan kuninkaallinen opettajakorkeakoulu vastaa alan jatkokoulutuksesta ja tutkimuksesta.

3.3 Suomalaisopiskelijat Tanskassa

Kelan opintotukikeskuksen tilastojen mukaan lukuvuonna 2003–2004 opintotukea saavia, ulkomailla tutkintoa suorittavia suomalaisia opiskelijoita oli yhteensä 4 594, joista Tanskassa opiskeli 75 opiskelijaa. CIMOn kokoamien korkeakoulujen kansainvälisten liikkuvuustilastojen mukaan opiskelijavaihdossa Tanskassa oli vuonna 2003 yhteensä 156 suomalaisopiskelijaa.

4 Opiskelemaan hakeminen

4.1 Ammatilliset oppilaitokset

Ammatilliseen koulutukseen vaaditaan 9-vuotisen peruskoulun päättötodistus (*afgangsprøve*) sekä luonnollisesti hyvä tanskan kielen taito. Tanskan ammatillisiin oppilaitoksiin hakevia pohjoismaisia hakijoita koskevat samat pääsyvaatimukset kuin tanskalaisia hakijoita.

Ammattikouluihin hakeville ei järjestetä pääsykokeita, mutta joillakin aloilla opiskelijoiden määrää voidaan rajoittaa opiskelun alkuvaiheessa, jos alan työllisyysnäkömät ovat huonot. Tällöin opiskelijat ohjataan toiselle haluamalleen alalle, jolla työllistyminen on todennäköisempää.

Oppilaan vastuulla on harjoittelupaikan hankkiminen jostakin opiskelemaansa alan yrityksestä. Oppilaitokset kuitenkin auttavat hakemisessa ja välittävät harjoittelupaikkoja. Vaikkei oppilas ei löytäisi sopivaa yritystä, voi hän siitä huolimatta saada opiskelupaikan ja suorittaa harjoittelun ammattioppilaitoksessa. Harjoittelupaikkoja voi hakea Internetin kautta mm. osoitteista: <http://www.praktikpladsen.dk> tai <http://www.praktikplads.dk>. Harjoitteluun hakemisesta saa lisätietoja myös osoitteesta <http://www.praktikguide.dk>. Harjoittelu on palkallista.

Ylempää teknistä tutkintoa (*højere teknisk eksamen, HTX*) opiskelemaan hakevalta vaaditaan kiinnostusta tekniikkaan ja luonnontieteisiin, peruskoulun päättötodistusta sekä hyviä arvosanoja matematiikassa, fysiikassa, saksan tai ranskan kielessä ja tanskan kielessä. Ylempää kaupallista tutkintoa (*højere handelseksamen, HHX*) opiskelemaan aikovilta vaaditaan myös peruskoulun päättötodistus ja englannin, saksan tai ranskan taitoa sekä hyvää tanskan kielen taitoa.

Hakuajat ammatillisiin koulutuksiin (EUD) vaihtelevat oppilaitoksittain, minkä vuoksi niitä kannattaa kysyä suoraan oppilaitoksista. Hakukaavakkeita saa Tanskassa peruskouluista, ammatillisista oppilaitoksista ja työvoimatoimistoista. Hakulomake löytyy myös Internetistä osoitteesta <http://www.ftu.uvm.dk>. Ulkomaiset hakijat lähettävät hakemuksensa suoraan oppilaitoksiin. Ammatillisten oppilaitosten yhteystiedot löytyvät Tanskan opetusministeriön kotisivuilta <http://www.uvm.dk> tai osoitteesta <http://www.elevplan.dk>, joka on oppilaille suunnattu sähköinen työkalu ammatillisten opintojen suunnitteluun. Syyslukukausi alkaa tavallisesti elokuun ja kevätlukukausi tammikuun alussa. Hakulomake ammatillisiin opintoihin Tanskaan kannattaa lähettää ajoissa: 1.4. mennessä syyslukukaudelle ja 1.10. mennessä kevätlukukaudelle.

Lyhempään ammatilliseen koulutukseen (EGU) haetaan erikseen. Lisätietoja koulutuksesta ja siihen hakemisesta saa Tanskassa asuinpaikkakunnan nuoriso-ohjaus- pisteistä (*ungdomsvejledningen*) tai sosiaalishallinnosta (*socialforvaltningen*). Lisätietoja osoitteesta <http://www.egu.dk>.

4.2 Korkea-asteen oppilaitokset

Tanskalaisissa korkea-asteen oppilaitoksissa, kuten Suomessa, on vähemmän opiskelupaikkoja kuin hakijoita: noin kaksi kolmasosaa hakijoista hyväksytään opiskelemaan. Tanskalaisten hakijoiden kohdalla pääsykriteereinä ovat ylioppilastutkinto tai vastaava muu tutkinto (HF, HTX, HHX) ja/tai oppilaitoksen omat pääsyvaatimukset. Yleisesti opiskelijat hyväksytään opiskelemaan korkeakouluihin toisen asteen päättötodistuksen keskiarvon perusteella. Yleensä oppilaitokset edellyttävät hakijalta menestystä niissä oppiaineissa, jotka ovat olennaisia haettavan opintoalan kannalta.

Oppilaitokset voivat järjestää hakijoille pääsykokeita, joihin myös ulkomaisten hakijoiden on osallistuttava (esim. taideakatemia, musiikkikorkeakoulut, journalistikorkeakoulu). Oppilaitoskohtaisista pääsyvaatimuksista, vaadittavasta tanskan kielen tasosta ja mahdollisista pääsykokeista kannattaa tiedustella suoraan korkeakoulusta. Joissakin koulutusohjelmissä vaaditaan esim. työkokemusta kyseiseltä alalta. Tietoja pääsyvaatimuksista löytyy oppilaitosten lisäksi myös Internetistä: <http://www.uddannelsesguiden.dk>.

Suomalaisilta hakijoilta vaaditaan ylioppilastutkintotodistus, lukion päättötodistus ja hyvää sekä suullista että kirjallista tanskan kielen taitoa. Ulkomaisten opiskelijoiden on osallistuttava tanskan kielen kokeeseen, mutta pohjoismaisilta hakijoilta ei kielikokeen suorittamista vaadita. Suomalaisopiskelijan kannattaa kuitenkin harkita tanskan kielen kurssille osallistumista kielitaitonsa parantamiseksi. Ulkomaisilta opiskelijoilta edellytetään tanskan kielen taidon lisäksi myös kouluopetukseen perustuvaa englannin kielen taitoa. Joissakin koulutusohjelmissä on opetuskielinä englanti. Lista englanninkielisistä ohjelmista löytyy korkeakouluopintojen tietopalvelukeskuksesta *Ivu*C*:stä (*Informationscenter for videregående uddannelser*). *Ivu*C*:n Internet-sivuilla osoitteessa <http://www.ivuc.dk> on myös koulutusaloittainen hakumahdollisuus.

Hakuaika syksyllä alkaviin koulutusohjelmiin päättyy 15.3. ja kevätlukukaudella alkaviin 1.9. Hakuaavakkeen voi täyttää osoitteessa <http://www.kot.dk> (*Den Koordinerede Tilmelding*) tai niitä voi tilata oppilaitoksista/työvoimatoimistoista 15. tammikuuta lähtien (syyslukukaudelle) tai 1. heinäkuuta lähtien (kevätlukukaudelle). Vain osa korkeakouluista ottaa vastaan uusia opiskelijoita myös kevätlukukaudella. Hakijan on syytä kysyä ajoissa suoraan oppilaitoksesta hakumenettelystä, pääsyvaatimuksista ja mahdollisista pääsykokeista ennen hakulomakkeen lähettämistä.

Hakupapereista on käytävä ilmi seuraavat asiat:

- korkeakoulutukseen oikeuttavat koulutodistukset,
- suoritettut yliopisto-opinnot,
- tanskan kielen taito,
- opintoala, johon on pyrkimässä,
- opintojen toivottu alkamisajankohta sekä
- onko tarkoituksena suorittaa koko tutkinto.

Todistusten kopioiden on oltava joko todistukset myöntäneen oppilaitoksen tai suurlähetystön oikeaksi todistamia. Jos todistukset eivät ole tanskan-, norjan-, ruotsin-, englannin, saksan- tai ranskankielisiä, on niiden mukana oltava virallinen käännös. Hakijat saavat tiedon oppilasvalinnasta heinäkuun (syyslukukausi) tai joulukuun lopulla (kevätlukukausi). Kaikki pääsyvaatimukset pitää täyttää 1. heinäkuuta mennessä, eli sen jälkeen ei hakemusta voida enää täydentää.

5 Kustannukset ja rahoitus

5.1 Lukukausimaksut ja elinkustannukset

Tanskalaisissa yliopistoissa, korkeakouluissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa ei peritä lukukausimaksuja. Ammatillisissa oppilaitoksissa ja yliopistoissa opiskelijan maksettavaksi tulee kuitenkin usein pakollisia materiaalikuluja.

Elinkustannukset vaihtelevat sen mukaan, missä päin Tanskaa asuu ja millainen oma elämäntyyli on. Hintataso Tanskassa on suunnilleen sama kuin Suomessa, eli opiskelijan olisi kuitenkin varattava käyttöönsä vähintään 700 € kuukautta kohti elinkustannusten kattamiseen.

Kööpenhaminassa opiskelijat asuvat opiskelija-asuntoloissa tai alivuokralaisina asunnoissa, harvemmin omassa yksiosässä. Asuminen opiskelija-asuntolassa Kööpenhaminassa maksaa kuukaudessa n. 1 500–2 000 DKK kun taas huone/yksiö vapailla markkinoilla maksaa kuukaudessa 2 500–5 000 DKK.

Julkisen liikenteen kuukausilipun hinta on pääkaupungissa 290 DKK (vuonna 2004). Tanskassa syödään usein oman eväspaketin (*madpakke*) antimia lounaaksi ja kunnollinen päivällinen vasta myöhemmin – iltaisin asuntoloissa tehdään usein yhdessä ruokaa. Tanskassa ei ole yhtä edullisia opiskelija-lounaita kuin Suomessa, vaan opiskelija-ravintoloissa lounas maksaa lähes yhtä paljon kuin tavallisessa ravintolassa.

5.2 Työskentely opiskelun ohella

Tanskassa on tavallista, että opiskelijat työskentelevät opintojensa ohessa. Pohjoismaissa on yhteiset työmarkkinat, eikä suomalainen opiskelija siten tarvitse työlupaa Tanskaan lähtiessään. *Studenterhjelpen* (<http://www.studenterhjelpen.dk>) on toimisto, joka välittää opiskelijoille työpaikkoja eri yrityksiin.

Pohjoismaiden kansalaiset eivät tarvitse työlupaa Tanskaan lähtiessään. Esittämällä yhteispohjoismaisen muuttokirjan sekä voimassa olevan henkilöllisyystodistuksen Tanskan väestörekisteriviranomaiselle saa väestörekisteristä henkilötunnuksen, verokortin ja sairausvakuutustodistuksen.

Jos työnantaja on tanskalainen, verot maksetaan työskentelymaahan. Verokorttia hakiessa tulee muistaa kysyä, oikeuttaako opiskelu pienempään veroon. Varaudu esittämään Suomesta mukaan ottamasi selvitys opiskelusta. Tarkat ja ajan tasalla olevat ohjeet kannattaa hakea Verohallinnon www-sivuilta <http://www.vero.fi/vero-ohjeet> ennen ulkomaille lähtöä. Muista, että opintotuen tulo-rajat ovat voimassa myös ulkomailla opiskellessasi, eli myös ulkomailla ansaittu tulo voi vaikuttaa Suomesta saamaasi opintotukeen.

Työtä voi hakea työvoimatoimistoista, päivä- ja viikkolehdistä sekä Internetistä, mm. <http://www.af.dk>, <http://www.jobnet.dk> ja <http://www.workindenmark.dk>. Opiskelijoille työpaikkoja välittää mm. Studenterhjælpen <http://www.studenterhjaelpen.dk>. Lisätietoa työskentelystä ja työnhausta Tanskassa enemmän kappaleessa 7.

5.3 Opintojen rahoitus

5.3.1 Opintotuki

Opintotuki on varsinkin perustutkinto-opiskelijoiden tärkein rahoituslähde, sillä apurahoja ja stipendejä myönnetään pääasiassa jatko-opiskelijoille. Kelan opintotukikeskus voi myöntää opintotukea ulkomailla opiskeluun, jos opinnot sisältyvät Suomessa suoritettavaan tutkintoon tai johtavat tutkinnon suorittamiseen valtiolisessä tai virallisesti hyväksytyssä oppilaitoksessa. Opintotukea ei myönnetä lukion vaihto-oppilaille, kielikursseilla opiskeluun eikä yliopistoihin pääsyyn valmentaviin opintoihin. Opintotukea voidaan myöntää ulkomaan myös työharjoittelujaksolle, jos harjoittelu luetaan hyväksi Suomessa suoritettavaan tutkintoon.

Opintotuki koostuu opintorahasta, asumislisästä ja opintolainan valtiontakauksesta.

Opintotukea (lukuvuonna 2004–2005) on mahdollista saada enimmillään 799,81 euroa, josta opintorahan määrä on 259,01 euroa, asumislisä eräitä alhaisen vuokratason maita lukuun ottamatta 180,80 euroa ja valtion lainatakaus 360,00 euroa kuukaudessa.

Opintotuen määrä ulkomailla opiskelevalle:

- Tutkintoon johtavat korkeakouluopinnot tai ammatilliset opinnot ulkomailla: opintoraha kuten korkeakouluissa, ulkomaan asumislisä ja lainatakaus.
- Ammatilliseen koulutukseen liittyvä vähintään kahdeksan viikkoa kestävä vaihto-opiskelu ulkomailla: opintoraha kuten korkeakouluissa, ulkomaan asumislisä ja lainatakaus.
- Harjoittelu tai työssäoppiminen ulkomailla: opintoraha, kuten vastaavassa oppilaitoksessa kotimaassa, ulkomaan asumislisä ja lainatakaus
- Yleissivistävät opinnot ulkomailla: opintoraha kuten vastaavassa oppilaitoksessa kotimaassa, ulkomaan asumislisä ja lainatakaus

Opintotukeen oikeuttavasta ajasta on voimassa samat enimmäistukisäännökset kuin kotimaisissa opinnoissa seuraavin poikkeuksin:

- Jos ulkomainen korkeakoulututkinto on laajuudeltaan tai kestoltaan suomalaista korkeakoulututkintoa suppeampi, opintotuki myönnetään opetusohjelman keston mukaan. Kela voi erityisestä syystä pidentää tukiaikaa enintään 5 kuukaudella.

- Jos ulkomaisen korkeakoulututkinnon opetusohjelman mukainen keskimääräinen kesto ylittää 55 kuukautta, tuen enimmäisaika on 70 kuukautta.

Opintotuki voidaan myöntää ulkomailla suoritettavaan tutkintoon Suomen sekä tietyin edellytyksin myös EU- tai Eta- maan kansalaisille, jos hänellä on ollut vakinainen kotikunta Suomessa vähintään kahden vuoden ajan opintojen alkamista edeltävän viiden vuoden aikana. Oleskelun ulkomailla on oltava tilapäistä ja lähinnä opiskelusta aiheutuvaa.

Jos opiskelija on kirjoilla suomalaisessa oppilaitoksessa, hän saa lisätietoja ulkomaan opintotuesta oman oppilaitoksensa opintotukilautakunnalta. Jos opiskelija ei ole kirjoilla suomalaisessa oppilaitoksessa, hän voi ottaa yhteyttä Kelan opintotukikeskukseen Jyväskylässä.

Ulkomailla tutkintoa suorittavan on toimitettava Kelaan joka lukuvuoden alussa läsnäolotodistus ja todistus edellisen lukuvuoden opintosuorituksista. Jos opiskelee ulkomailla yli vuoden, kuuluminen asumisperusteiseen sosiaaliturvan piiriin kannattaa tarkastaa Kelasta. Oikeutta Suomen sosiaaliturvaan tulee hakea erillisellä lomakkeella (Y38). Lisätietoja opintotuesta Kelan verkkosivuilta: <http://www.kela.fi> | opiskelijalle | ulkomailla opiskeleva, tai Kelan julkaisusta Tunne perusturvasi 5, Opintotuki.

5.4 Apurahat

Perustutkinto-opiskelijalla ei ole juuri muuta mahdollisuutta rahoittaa opiskeluaan kuin opintotuki, koska apurahat ja stipendit on varattu lähinnä jatko-opiskelijoiden käyttöön. Joitakin mahdollisuuksia kuitenkin saattaa löytyä. Muun muassa oma oppilaitos Suomessa, yksityiset ja kansainväliset säätiöt tai järjestöt sekä kaupungit ja kunnat myöntävät erilaisia opintostipendejä ja apurahoja. Kannattaa selvittää, löytyisikö niistä jotakin sellaista, jota voisi hakea.

Tanskan hallituksen apurahat

Tanskan hallitus myöntää Suomen ja Tanskan väliseen kulttuurivaihtosopimukseen perustuvia, enintään yhdeksän kuukauden mittaisia apurahoja suomalaisille jatko-opiskelijoille ja tutkijoille. Opiskelupaikka tulee hankkia itse etukäteen. Apurahan suuruus on 5000 DKK /kk (2005). CIMOn matka-avustus on noin 390 €. Tietoja Tanskan hallituksen apurahoista saa osoitteesta <http://www.cirusonline.dk> ja CIMOn verkkopalvelusta <http://www.cimo.fi> | Etsitkö tietoa CIMOn ohjelmista | Apurahat jatko-opiskeluun ja tutkimustyöhön.

Suomalais-tanskalainen kulttuurirahasto

Pohjoismaisten tukijärjestelmien tarkoituksena on muun muassa edistää Suomen ja muiden pohjoismaiden välistä yhteistyötä. Suomen ja Tanskan välistä yhteistyötä tukee suomalais-tanskalainen kulttuurirahasto. Rahasto jakaa ennen kaikkea matka-apurahoja yksityisille henkilöille ja pienille ryhmille Suomen ja Tanskan vuorovaikutuksen edistämiseksi. Hakuaika on vuosittain 1.2.–15.3.

Kahdenvälisten rahastojen Suomen sihteeristö sijaitsee Hanasaaren kulttuurikeskuksessa.

Lisätietoja ja hakulomakkeita saa suomalais-tanskalaisesta kulttuurirahastojen sihteeristöstä: Hanasaaren kulttuurikeskus, 02100 Espoo, sähköposti: rahastot@hanaholmen.fi tai osoitteesta <http://www.hanaholmen.fi>.

Pohjoismaiset kansanopistostipendit

Opetusministeriö myöntää vuosittain Pohjola-Nordenille määrärahan, joka jaetaan stipendinä muiden pohjoismaiden kansanopistoissa opiskeleville opiskelijoille. Talvikurssille 2004–2005 apurahan suuruus on 900 € koko lukuvuoden kestävää opiskelua varten. Lyhyempiä perusoppijaksoja varten voi anoa 550 € stipendejä. Lisätietoja stipendeistä saa Pohjola Nordenista: <http://www.pohjola-norden.fi/koulu/Stipendit.htm>.

Lisätietoja ulkomailla tapahtuvaan opiskeluun tarkoitetuista kotimaisista ja ulkomaisista apurahoista saa mm. Suomen ylioppilaskuntien liiton SYL:n [www-palvelusta](http://www.syl.helsinki.fi): <http://www.syl.helsinki.fi> sekä Suomalaisen kulttuurirahaston Internetsivuilta <http://www.skr.fi/apurahat.html>, josta löytyy myös eri toimialoille apurahoja myöntävien säätiöiden yhteystietoja. Lisäksi apurahoja myöntäviä tahoja voi etsiä Unescon toimittamasta Study Abroad -kirjasta sekä The Grants Register -oppaasta, jotka molemmat löytyvät suurimmista kirjastoista, suurista työvoimatoimistoista ja CIMOn tietopalvelusta.

II KANSAINVÄLINEN HARJOITTELU

6 Työharjoittelu Tanskassa

6.1 Harjoittelijavaihto-ohjelmat

Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen CIMOn kautta on tarjolla opintoihin liittyviä harjoittelupaikkoja eri alojen opiskelijoille tai vastavalmistuneille. Harjoittelupaikkoja on Suomen edustustoissa, kulttuuri-instituuteissa ja Suomen kielen ja kulttuurin ulkomailla sijaitsevissa ope-
tuspisteissä. Harjoittelun kesto on 3–6 kuukautta. Työnantaja määrittelee harjoittelijalta toivomansa opiskelualan.

Tanska kuuluu myös kansainväliseen IAESTE-organisaatioon (*The International Association for the Exchange of Students for Technical Experience*). IAESTE-ohjelma on tarkoitettu 18 vuotta täyt-
täneille, teknillisten korkeakoulujen, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen insinööriopiskelijoille sekä eräille muille korkeakouluopiskelijoille. Hakijoilta edellytetään yleensä 2–3 vuoden opintoja sekä vähintään englannin kielen taitoa. IAESTE-ohjelmaa Suomessa hoitaa CIMO, josta saa myös lisätietoa ohjelmasta.

Myös AIESEC-järjestö tarjoaa harjoittelupaikkoja opiskelijoille tai vastavalmistuneille Tanska. AIESEC-harjoittelu on suunnattu etupäässä kaupallisen ja IT-alan opiskelijoille, mutta nykyisin on tarjolla myös kehitysmaa- ja opetusalan harjoittelupaikkoja (*educational*). Harjoittelemaan lähties-
sään harjoittelijalla tulee olla suoritettuna vähintään 80 opintoviikkoa. AIESEC-harjoittelu tapah-
tuu yksityisellä tai julkisella sektorilla. Harjoittelujaksojen pituudet ovat 2–18 kuukautta. Lisätietoa ohjelmasta saa AIESECin kotisivuilta <http://www.aiesec.fi>.

Harjoittelupaikka Tanskasta saattaa löytyä myös oman oppilaitoksen vaihtosopimusten tai eräitten opiskelijajärjestöjen kautta. Lisätietoja oman oppilaitoksen mahdollisista harjoittelijavaihto-ohjel-
mista Tanskaan voi kysyä oppilaitoksen ura- ja rekrytointipalveluista.

Harjoittelupaikan voi etsiä myös itse, vaikka se vaatiikin enemmän omatoimisuutta ja aikaa. Vinkkejä mahdollisista harjoittelupaikoista paikan päällä voi kysyä oppilaitosten harjoittelutoimis-
toista, paikallisista opiskelijajärjestöistä ja ammattiyhdistyksiltä. Myös www-palveluja, paikallisia työvoimatoimistoja ja niiden EURES-neuvoja kannattaa hyödyntää tiedon saannissa. CIMOn Maailmalle.net -palvelusta löytyy linkkejä ja vinkkejä Tanskassa harjoittelusta kiinnostuneille: <http://www.maailmalle.net> | Maailmalle... työ- tai elämäkokemusta hankkimaan? | Työharjoittelu.

6.2 Leonardo da Vinci - EU:n ammatillisen koulutuksen ohjelma

Työharjoitteluun Tanskaan on mahdollista lähteä myös Euroopan unionin Leonardo da Vinci -ohjelman kautta. Koulutusohjelmassa tuetaan opiskelija- ja harjoittelija- sekä asiantuntijavaihtoa. Ohjelman vaihtoihin voivat osallistua ammatillisissa oppilaitoksissa (myös korkea-asteella) opiskelevat sekä vastavalmistuneet ja nuoret työntekijät/työttömät. Ohjelmaan osallistuvat EU:n 25 jäsenvaltiota sekä Eta-maat Islanti, Norja ja Liechtenstein. Lisäksi ohjelman piiriin kuuluvat Bulgaria, Romania ja Turkki.

Yksittäiset henkilöt eivät voi hakea rahoitusta Leonardo-ohjelmasta suoraan, vaan apurahaa hakevat oppilaitokset, yritykset tai muut organisaatiot, jotka jakavat saamansa tuen edelleen vaihtohankkeensa tavoitteiden mukaisesti. Asiantuntijavaihdot on tarkoitettu lähinnä kouluttajille ja henkilöstövastaaville oppilaitoksissa ja yrityksissä.

Leonardo-liikkuvuus:

- ammatillisessa peruskoulutuksessa olevien opiskelijavaihto ja ulkomaanharjoittelu (3 viikkoa–9 kuukautta),
- korkea-asteen opiskelijoiden ulkomaanharjoittelu yrityksissä (3–12 kk),
- nuorten työntekijöiden ja työttömien sekä korkeakouluista vastavalmistuneiden ulkomaanharjoittelu (2–12 kk)
- asiantuntijavaihto työelämän ja koulutusorganisaatioiden välillä (1–6 viikkoa)
- kielitaidon ja kulttuurin opetuksen kehittämiseen liittyvä asiantuntijavaihto työelämän ja koulutusorganisaatioiden välillä (1–6 viikkoa).

Lisätietoja ohjelman opiskelija- ja harjoittelijavaihdoista saa oppilaitosten kansainvälisistä asioista vastaavilta henkilöiltä ja CIMOn [www-palvelusta: http://www.cimo.fi](http://www.cimo.fi) | Etsitkö tietoa CIMOn ohjelmista? | Leonardo da Vinci.

6.3 Sokrates/Comenius-ohjelma

Comenius on EU:n koulutusohjelma Sokrateksen kouluopetuksen alaohjelma, jossa tuetaan koulujen välistä yhteistyötä. Comeniuksen tavoitteena on parantaa opetuksen laatua, edistää vieraiden kielten opiskelua ja opetushenkilöstön ammatillista kehittymistä sekä lisätä kulttuurienvälistä vuorovaikutusta. Comenius tukee myös kielten osaamista ja opetusta. Ohjelmaan osallistuvat EU:n 25 jäsenvaltiota sekä Eta-maat Islanti, Norja ja Liechtenstein. Lisäksi ohjelman piiriin kuuluvat Bulgaria, Romania ja Turkki.

Ohjelma tarjoaa esimerkiksi kieltenopettajaksi opiskeleville ja eräille opettajille mahdollisuuden hakeutua Comenius-apulaisopettajaharjoitteluun Tanskaan. Apulaisopettajat työskentelevät 3–8 kuukautta vastaanottavan maan päiväkodissa, esiasteen tai perusasteen koulussa, lukiossa, ammatillisessa oppilaitoksessa tai aikuisoppilaitoksessa. Apulaisopettajalle maksetaan edestakainen matka kohdemaahan ja kuukausittaista apurahaa elinkustannusten kattamiseen.

Ohjelmassa tuetaan myös opettajien täydennyskoulutusta sekä yhteistyöhankkeita nuorten kielitaidon parantamiseksi. Nämä Comenius-kielihakkeet ovat kahden oppilaitoksen välisiä, yksivuotisia hankkeita, joiden tavoitteena on motivoida nuoria kielten opiskeluun ja antaa heille mahdollisuus käytännön kielitaidon parantamiseen. Kielihakkeita voivat hakea peruskoulut (vähintään 12-vuotiaat oppilaat), lukiot ja aikuislukiot, toisen asteen ammatilliset oppilaitokset sekä perus- ja toisen asteen opetusta antavat kansanopistot. Comenius-kielihakkeet on tarkoitettu vähintään 10 hengen oppilasryhmille ja heidän opettajilleen, ja niihin sisältyy vähintään kahden viikon pituinen oppilasvaihto yhteistyökoulun kanssa.

Lisätietoja Comenius-ohjelmasta saa CIMOn www-palvelusta <http://www.cimo.fi> | Etsitkö tietoa CIMOn ohjelmista? | Sokrates | Comenius.

III TYÖSKENTELY

7 Työskentely Tanskassa

Suomalaiset nuoret ovat perinteisesti lähteneet varsinkin sesonkityöhön Tanskaan.

Esimerkiksi mansikanpoimijaksi Tanskaan lähtee vuosittain noin 500 suomalaista. Tanskan työllisyystilanne on melko hyvä: työttömyysaste (6,3 % syyskuussa 2004, Tanskan työhallinto) on viimeisten vuosien aikana laskenut työhallinnon voimakkaasti panostaessa aktiiviseen työvoimapolitiikkaan. Työvoimapolitiikassa panostetaan erityisesti aktiiviseen työnhakuun ja nopeaan työllistymiseen. Varsinkin kaupan, palveluiden ja terveydenhoidon aloilla tapahtuu nopeaa työpaikkojen lisääntymistä, sen sijaan perinteinen teollisuus ja kouluttamaton työvoima ovat menettäneet työpaikkoja.

Työelämässä tanskan kielen taito on tärkeä. Tanskassa on hyvin vahvoja murteita, mutta hyvällä ruotsin kielen taidolla pärjää ja sen pohjalta on myös helpompaa oppia tanskaa. Tanskalaiset osaavat laajalti englantia, mutta varsinkaan asiakaspalvelutyössä englanti työkielenä ei riitä.

Tanskan työhallinnon (*Arbejdsmarkedsstyrelsen, AMS*) sivuilta <http://www.ams.dk> löytyvät avoimet työpaikat (suoraan <http://www.jobnet.dk>), sesonkityöpaikat löytyvät puolestaan parhaiten osoitteesta <http://www.seasonalwork.dk>. Lisäksi Tanskan EURES-kotisivuilta <http://www.eures.dk> löytyy tietoa elämisestä ja työskentelystä Tanskassa.

7.1 Työntekijän oikeudet

Kaikilla Eta-maiden kansalaisilla on oikeus asua ja tehdä työtä Tanskassa ilman työlupaa. Yleensä työntöön voi aloittaa heti maahan saapumisen jälkeen, mutta joidenkin ammattien harjoittamisessa on kuitenkin rajoituksia, esimerkiksi terveydenhuollon ja opetusalan työntekijöiden on rekisteröidyttävä ja saatava tutkintonsa tunnustetuksi Tanskassa ennen työskentelyn aloittamista.

Tanskassa työskentelevillä suomalaisilla on samat oikeudet kuin tanskalaisilla suhteessa työpaikkaan, työskentelyolosuhteisiin, asunnon saamiseen, ammatilliseen koulutukseen, sosiaaliturvaan ja ammattiliiton jäsenyyteen. Perheenjäsenillä on oikeus tulla mukaan ja saada samat oikeudet.

Ammattijärjestöt ja työntekijöiden edustus

Järjestäytyneisyysaste on Tanskassa korkea. Ammattiliitot tekevät työehtosopimuksen työnantajien kanssa koskien palkkoja, työehtoja, loma-ajan pituuksia jne. Tanskan työttömyyskassat löytyvät

työhallinnon www.adir.dk kotisivuilta tai suoraan työttömyyskassojen sivulta
<http://www.adir.dk/extern/adress/adrak.htm>

7.2 Työn hakeminen

Työnhaku Tanskasta kannattaa aloittaa tutustumalla Internetissä olevaan perustietoon. Euroopan komission ylläpitämässä EURES-portaalissa <http://europa.eu.int/eures> on tietoa työskentelystä ja elämisestä eri Eta-maissa sekä maiden alueellisista työmarkkinoista. Siellä on myös työpaikkatiedosto, jossa ovat Euroopan talousalueen avoimna olevat työpaikat aloittain ja maittain.

Portaalissa on myös CV-tietopankki (*CV Search*), jossa työnhakijat voivat suoraan esittäytyä työnantajille jättämällä pankkiin työhakemuksensa ja ansioluettelonsa. Työnantajat puolestaan voivat hakea pankista sopivia ehdokkaita avoimiin paikkoihinsa. Tietopankissa on rekisteröitynä työnantajia myös Tanskasta. Portaalista on linkki myös Tanskan kansallisen työhallinnon kotisivuille <http://www.ams.dk> ja edelleen erilaisiin työpaikkatietoihin.

Suomessa voi tiedustella työskentelystä ja työnhausta Tanskassa suurimpien työvoimatoimistojen EURES-neuvojilta, jotka kuuluvat koko Euroopan laajuiseen, yli 700 neuvojaa käsittävään yhteistyöverkostoon. Monissa pienemmissäkin työvoimatoimistoissa on nykyisin EURES-asioita tuntevia virkailijoita. He tiedottavat, ohjaavat ja välittävät työtä eurooppalaisista työmarkkinoista kiinnostuneille työnhakijoille. Neuvojat tekevät tiivistä yhteistyötä ulkomaisten kollegojensa kanssa, järjestävät erilaisia tiedotus- ja rekrytointitilaisuuksia ja ottavat tarvittaessa henkilökohtaisesti yhteyttä eri maiden paikallisiin neuvojiin.

Suomen EURES-neuvojen yhteystiedot sekä tiedot ajankohtaisista rekrytoinneista löytyvät osoitteesta <http://www.mol.fi/eures>. Kannattaa myös käydä katsomassa työministeriön Internet-sivuilta tiedot muista avoimina olevista ulkomaan työpaikoista (<http://www.mol.fi> | Avoimet työpaikat | Muita hakuehtoja | Ulkomaat).

Tanskassa, kuten muuallakin maailmassa, henkilökohtaiset suhteet ovat usein arvokkaita työnhaussa. Töitä etsiessä kannattaakin olla aktiivinen ja jos mahdollista käydä henkilökohtaisesti esittäytymässä työnantajalle; yksittäiset työnhakukirjeet johtavat harvoin tulokseen.

Työhakemus

Työhakemus sisältää selkeän ansioluettelon eli CV:n. Ansioluettelo etenee siten, että tuorein työpaikka/koulutustieto mainitaan ensin ja vanhin listan viimeisenä; pituus saisi olla enintään kaksi A4-liuskaa. Lisäksi tarvitaan hakukirje ja passivalokuva. Myös todistuskopiot ja mahdolliset suosikukset kannattaa liittää hakemukseen. Pääsääntöisesti hakemuksen pitäisi olla tanskankielinen,

mutta tanskan taidon puuttuessa kannattaa käyttää mieluummin ruotsia kuin englantia. Yhtenäinen eurooppalainen CV-malli löytyy Internetistä esimerkiksi eurooppalaisen ammatillisen koulutuksen kehittämiskeskuksen CEDEFOPin kotisivuilta <http://www.cedefop.eu.int/transparency/cv.asp>.

Työvoimatoimistot

Tanskan julkinen työnvälitys on nimeltään *Arbejdsformidling AF* <http://www.af.dk> , jonka palveluja EU- ja Eta-maiden kansalaiset voivat käyttää. Lähin työvoimatoimisto löytyy internetsivuilta, puhelinluettelosta (*navnebogen*) tai keltaisilta sivuilta (*de gule sider*). Palvelujen piiriin pääsee ilmoittautumalla paikkakunnan työvoimatoimistossa.

Oman ansioluettelon voi jättää CV-pankkiin <http://www.jobnet.dk>, josta on myös hyvät linkit yksityisiin välitysfirmoihin kuten *Ofir* ja *Stepstone*.

Tanskalaisten EURES-neuvojien yhteystiedot löytyvät EURES-portaalista, mutta suositeltavaa on ottaa yhteyttä kotimaan EURES-neuvojaan ennen muuttoa.

Yksityiset työnvälitystoimistot

Yksityisten työnvälitystoimistojen merkitys kasvaa erityisesti alakohtaisessa työnvälityksessä kuten tilapäisessä toimistotyössä, catering- tai varastotyössä jne. Yksityiset työnvälitystoimistot löytyvät osoitteesta <http://www.job-guide.dk> | [jobdatabases](http://www.jobdatabases.dk) tai <http://www.jobnet.dk> -sivuston kautta.

Yritysten rekryointisivut ja keltaiset sivut

Kaikkia työpaikkoja ei ilmoiteta julkiseen hakuun työvoimatoimistoon tai sanomalehtiin. Monet yritykset rekrytoivat pelkästään omien kotisivujensa kautta. Kiinnostavia yrityksiä kannattaa karotoittaa myös <http://www.job-guide.dk> -palvelun kautta.

Sanomalehdet

Työpaikkailmoituksia on seuraavien sanomalehtien sunnuntai- ja keskiviikkonumeroissa: *Jyllandsposten* <http://www.jp.dk>, *Politiken* <http://www.poljob.dk>, *Berlinske tidende* <http://www.berlinske.dk> ja *Stiftstidende* <http://www.jobdanmark.dk>. Myös monissa paikallislehdissä on työpaikkailmoituksia.

7.3 Työsuhdeasiat

Työsuhteen ehtojen ja työsuhteen solmimisen täytyy noudattaa työskentelymaan säädöksiä.

Työsopimukset

Työnantaja on velvollinen antamaan työntekijälle kirjallisen työsuhteen tai vähintään selvityksen työsuhteen keskeisistä ehdoista. Sekä työsuhteen että muun selvityksen täytyy sisältää ainakin seuraavat tiedot: työnantajan ja työntekijän yhteystiedot, työn alkamisaika, määräaikaissa sopimuksissa työn päättymisaika, irtisanomisaika, työskentelypaikka, palkka mahdollisine lisineen, loman määräytyminen, normaali työaika ja käytettävä työehtosopimus. On tärkeää varmistaa, että työntekijälle jää kopio työsuhteen ja hänen ymmärtää täysin, mitä sopimuksessa sanotaan. Työsuhteen kannattaa tarkastaa erityisesti palkanmaksutapa ja -ajat sekä se, kumpi maksaa matkat ja majoituksen, työntekijä itse vai työnantaja.

Työaika

Kullakin alalla noudatettava työaika säädetään Tanskassa työehtosopimuksilla, normaalisti se on 37 tuntia viikossa. Pääsääntöisesti työviikko on 5-päiväinen ja viikossa täytyy olla kaksi vapaapäivää, jotka pääsääntöisesti ovat lauantai ja sunnuntai. Joillakin aloilla vapaapäivä voi olla myös muuna viikonpäivänä.

Lomaoikeus

Työntekijällä on oikeus 30 lomapäivään vuodessa. Kuukausipalkkalaisen lomakorvaus koostuu kuukausipalkasta ja lomalisästä. Tuntipalkkalaisen lomakorvaus on 12,5 % ansaitusta palkasta. Ulkomaalaiselle, joka palaa kotimaahansa ennen lomakautta (joka määräytyy työskentelyajan alkamisen ja keston mukaan), voidaan lomakorvaus maksaa myös heti työsuhteen päättyessä.

Irtisanomisaika

Suurimmat työntekijäjärjestöt eivät ole määritelleet irtisanomisaikoja, esim. teollisuudessa ei ole yleissääntöjä. Sen sijaan esim. toimistotyöntekijöiden kohdalla noudatetaan kuukauden irtisanomisaikaa. Erotetun työntekijän tulee saada tietää erottamisensa syyt, edellyttäen että hän on ollut yrityksessä työssä vähintään yhdeksän kuukautta. Irtisanomisaika riippuu asemasta:

- työntekijöiden irtisanomisaika on määritelty alakohtaisessa työehtosopimuksessa; ei ole yleisiä lakisääteisiä määritelmiä
- johtavassa asemassa olevien irtisanomisaika on 77 päivää niiden kohdalla, joille on kertynyt palvelusaikaa vähintään 6 kuukautta.

Työaika, lomaoikeus ja irtisanomisaika kannattaa siis aina tarkastaa alan työehtosopimuksesta.

7.4 Verotus

Kun työskennellään Tanskassa, myös verot maksetaan Tanskaan. Epäselvyyksien välttämiseksi on kuitenkin hyvä ottaa yhteyttä suomalaiseseen verotoimistoon ennen lähtöä. Lisätietoa ulkomaan työskentelyn verotuksesta löytyy paikallisen verotoimiston lisäksi Suomen verohallinnon sivuilta <http://www.vero.fi> | vero-ohjeet | kansainväliset tilanteet.

Tanskassa asuva, yli kuusi kuukautta maassa siellä työskennellyt maksaa valtion veroa (*Indkomstskat til staten*) ja yleensä myös kahta kunnallisveroa, yhtä paikalliselle veroalueelle (*Indkomstskat til kommunen*) ja toista maakunta-alueelle (*Indkomstskat til amtskommunen*). Verokortti täytyy hakea paikallisesta verotoimistosta. Veroluokkia on kolme tulotason mukaan. Tiettyyn palkkatasoon saakka veroa ei pidätetä, mutta verokortti tarvitaan silti; vuonna 2003 taso oli 18 vuotta täyttäneelle 35 600 DKK.

Tanskassa on ollut vuodesta 2002 voimassa *Job Card Scheme*, jonka mukaan määrätyn ammatin edustajat (esim. terveydenhoitoalan tekniset sekä tieteiden alojen työntekijät) maksavat kolmen ensimmäisen vuoden aikana ainoastaan 25 % veroa. Lisätietoa verotuksesta saa Tanskan verohallinnon sivuilta <http://www.toldskat.dk> (myös englanniksi).

7.5 Työttömyys, sosiaaliturva ja eläkkeet

Jos Tanskassa jää työttömäksi, pitää työttömyysturvaa saadakseen ilmoittautua paikalliseen työvaihtoimistoon (*Arbejdsformidling AF*), joka myös hoitaa työttömyysturvan maksamisen. Jos työskentelyaika Tanskassa on lyhyempi kuin vaadittava työssäoloehto, voi sitä täydentää Suomessa tai muussa EU- tai Eta-maassa tehdyllä työllä. Tätä varten tarvitaan lomake E301, jonka saa Suomessa työttömyysturvan maksajalta eli joko Kelasta tai työttömyyskassalta.

Työttömyyspäivärahan (*arbejdsløshedsforsikring*) saamiseksi on oltava työssäoloa tai yrittäjyyttä vähintään 52 viikkoa viimeisen kolmen vuoden aikana. Lisäksi on oltava ollut työttömyyskassan jäsen vähintään yhden vuoden ajan. Pohjoismaista tuleva voi siirtää oman kassansa jäsenyyden Tanskaan, kunhan tekee sen kahdeksan viikon sisällä muuttamisesta.

Työttömyyspäivärahaa maksetaan hakemuksesta jälkikäteen. Korkein päiväkorvaus on 1 850 € kuukaudessa (2004). Korkein korvaus on 90 % aikaisemmasta palkasta. Päivärahan suuruus perustuu kolmen viimeisen kuukauden palkkaan. Työtön henkilö voi saada korvausta korkeintaan neljä vuotta.

Jos työtön työnhakija ei täytä työssäoloehtoa, ei ole liittynyt vapaaehtoiseen työttömyysvakuutukseen tai työttömyysturvan enimmäisaika neljä vuotta on tullut täyteen, voi hän hakea työttömyyden aikana kunnallista sosiaaliavustusta.

Suomessa maksettavan työttömyysturvan siirto

Jos on oikeutettu työttömyysturvaan Suomessa ja on ollut työttömänä työnhakijana kotimaassa vähintään neljä viikkoa ennen lähtöä, voi työttömyysturvansa siirtää kolmen kuukauden ajaksi Tanskaan. Työttömyysturva siirretään lomakkeella E303, jonka saa Kelasta tai työttömyyskassasta. Työmarkkinatukea ei kuitenkaan voi siirtää toiseen Eta-maahan. Työvoimatoimistoon pitää ilmoittaa aikomuksistaan lähteä Eta-alueelle työnhakuun ja pyytää lomake E303 hyvissä ajoin (noin 2–3 viikkoa ennen lähtöä) työttömyysturvan maksajalta. Tarkempia ohjeita saa EURES-neuvojilta sekä Kelasta tai työttömyyskassoilta.

Työnhakumaassa on ilmoitauduttava työnhakijaksi paikalliseen työvoimatoimistoon seitsemän päivän kuluessa siitä, kun työnhaku Suomessa on päätynyt. Paikallinen työvoimatoimisto maksaa tällöin nettona saman summan, jonka hakija saisi Suomessa ja antaa ohjeet työnhakua varten. Jos työtä ei löydy kolmen kuukauden aikana ja haluaa säilyttää työttömyysturvansa Suomessa, täytyy palata takaisin Suomeen ja ilmoitautua työvoimatoimistoon, ennen kuin kolmen kuukauden määräaika on kulunut umpeen.

Eläkkeet

Jos on työskennellyt Tanskassa tai muissa Eta-maissa, on oikeutettu kunkin maan eläkkeeseen ansaitun suuruisena. Lakisääteisen eläkeiän koittaessa lasketaan Eta-maissa tehty työ hyväksi lopullisessa eläkkeessä. Lisätietoja saa omasta eläkelaitoksesta tai Eläketurvakeskuksesta <http://www.etk.fi>.

Muistettavaa

Ennen kuin lopettaa työskentelyn Tanskassa, on syytä varmistaa, että on saanut jokaisesta työsuhteesta työ- ja palkkatodistuksen. Esittämällä nämä todistukset lähimmässä työvoimatoimistossa, saa E301-lomakkeen, johon kaikki Tanskassa tehdyt työt on kirjattu. Tällä todistuksella siirretään työ- ja vakuutuskaudet esim. Suomen työttömyyskassaan (kahdeksan viikon paluuoikeus Suomeen vastaavaan työttömyys- kassaan) tai siirryttäessä työhön toiseen EU/Eta-maahan.

Tarkistuslista

Ennen kuin vastaanotat työtä, varmista että:

- sinulla on voimassa oleva Suomen viranomaisten myöntämä passi
- ymmärrät täysin työsopimuksen ja työsuhteen ehdot
- tiedät palkanmaksutavan ja -ajan
- tiedät, mitä matkajärjestelyjä on tehtävä ja kumpi ne maksaa, sinä vai työnantajasi
- sinulla on majoitus alueella jonne muutat
- sinulla on mukana Kelan antama eurooppalainen sairaanhoitokortti (tai E111-lomake) tai yksityinen sairaus- ja tapaturmavakuutus
- sinulla on riittävästi rahaa palkanmaksuun saakka tai kotiinpaluuseen, jos se on tarpeen.

IV MUITA KANSAINVÄLISTYKSI- VAIHTOEHTOJA

8 Au pairiksi, vaihto-oppilaaksi, nuorisovaihtoon tai vapaaehtoispalveluun

8.1 Au pair

Au pairina oleskelun tarkoituksena on käytännön kielitaidon parantaminen työskentelemällä ulkomaisessa perheessä noin 30 tuntia viikossa. Korvauksena työstä saa majoituksen omassa huoneessa, ateriat ja taskurahaa.

Tanskassa au pairin taskuraha on noin 2 500 DKK kuukaudessa. Tanskaan au pairiksi haluavan on oltava 17–29-vuotias. Oppaan lopusta löytyy au pair -välitystoimistojen yhteystietoja.

8.2 Nordjobb

Nordjobb on Pohjoismaiden ministerineuvoston nuorisovaihto-ohjelma, jonka kautta välitetään kesätöitä 18–26-vuotiaille nuorille. Työ on usein varsin käytännönläheistä, kuten puutarha- ja maataloustyötä, siivousta, myyntityötä, tarjoilua, tehdas- ja varastotyötä sekä vanhusten- ja lastenhoitoa. Nordjobb-ohjelmaan hakeminen ei edellytä aiempaa työkokemusta tai koulutusta.

Työskentelyjaksot kestävät 1–4 kuukautta kesän aikana (1.5.–30.9.). Työstä maksetaan alan työehtosopimuksen mukaista palkkaa, ja verot maksetaan siihen maahan, jossa työskentelee. Nordjobb välittää asunnon kaikille työpaikan saaneille. Sähköinen hakulomake ja -ohjeet löytyvät osoitteesta <http://www.nordjobb.net>. Hakemuksen voi tehdä vain sähköisesti. Lisätietoja ohjelmasta saa myös Pohjola-Nordenin toimistoista. Haku aika on tammikuu–toukokuu (vuonna 2005).

8.3 Vaihto-oppilasvuosi Tanskassa

Vaihto-oppilaalla tarkoitetaan yleensä peruskoulun tai lukion oppilasta, joka lähtee yhdeksi lukuvuodeksi ulkomaille käymään koulua ja asumaan ulkomaisessa perheessä perheenjäsenenä. Vaihto-oppilasvuosi Tanskassa tulee maksamaan yhteensä noin 5 000 € (2005). Vaihto-oppilasvuosi ei korvaa Suomessa väliin jäänyttä lukuvuotta, vaan sen jälkeen on jatkettava siitä, mihin ennen lähtöä on jäänyt. Vaihto-oppilaita Suomesta ulkomaille välittävien järjestöjen yhteystietoja löytyy oppaan lopusta.

8.4 Euroopan unionin Nuoriso-ohjelma

EU:n Nuoriso-ohjelma tarjoaa nuorille mahdollisuuksia oppia uusia asioita kouluajan ulkopuolella. Tavoitteena on edistää nuorten liikkuvuutta ja kannustaa nuoria toteuttamaan kansainvälisiä projekteja. Ohjelman kautta pyritään tukemaan nuorten omia ideoita ja aloitteita. Sen toivotaan antavan tilaisuuksia myös niille nuorille, joilla ei ole muita mahdollisuuksia osallistua kansainväliseen toimintaan.

Euroopan unionin Nuoriso-ohjelmaan voivat osallistua kaikki 15–25-vuotiaat nuoret, nuorten kanssa toimivat henkilöt (ei ikärajoja) sekä yleishyödylliset organisaatiot. Ohjelman tavoitteena on nuorten oma aktiivinen toiminta joko paikallisesti, kansallisesti tai kansainvälisellä tasolla. Nuoriso-ohjelma tarjoaa mahdollisuuden esimerkiksi 15–25-vuotiaiden nuorten ryhmätapaamisiin, joissa nuoret ideoivat ja toteuttavat yhdessä sovittuun teemaan liittyvän tapaamisen yhden tai useamman kumppanimaan kanssa. Ohjelman kautta on lisäksi mahdollisuus päästä vapaaehtoispalveluun (18–25-vuotiaat) esimerkiksi Eurooppaan tai toteuttaa paikallinen nuorisoaloite.

Ohjelmassa ovat mukana tällä hetkellä kaikki EU- ja Eta-maat sekä Bulgaria ja Romania. Lisäksi hankkeita voi toteuttaa Venäjän ja muiden IVY-maiden, Balkanin ja Välimeren alueen sekä Latinalaisen Amerikan maiden kanssa.

Lisätietoja ohjelmasta saa CIMOn [www-palvelusta](http://www.cimo.fi) <http://www.cimo.fi> | Etsitkö tietoa CIMOn ohjelmista? | EU:n Nuoriso-ohjelma. Myös hakulomakkeet ovat saatavilla Internetistä. Erilaisista nuorisovaihto-ohjelmista kannattaa kysyä myös esimerkiksi nuorisojärjestöiltä ja nuorisotiedostuspisteistä, joiden yhteystiedot löytyvät CIMOn [Maaillalle.net](http://www.maaillalle.net) -palvelusta: <http://www.maaillalle.net> | Lisätietoja | Etsi sinua lähinnä oleva neuvontapiste.

8.5 Työleirit

Kansainvälisillä työleireillä tehdään työtä vapaaehtoisesti monikulttuurisessa ryhmässä paikallisen yleishyödyllisen tahon hyväksi. Työleirille osallistuminen on hyvä tapa hankkia kansainvälistä kokemusta ja tehdä vapaaehtoistyötä esimerkiksi loman aikana, sillä useimmiten leirit kestävät kahdesta kolmeen viikkoa. Leirejä järjestetään eri puolilla maailmaa, pääsääntöisesti kesäisin.

Kansainvälisille työleireille ulkomailla osallistuvat ovat yleensä 18–30-vuotiaita. Leireille osallistuu 5–25 vapaaehtoista useasta eri maasta. Työtä tehdään yhdessä yleensä 6–8 tuntia päivässä, viitenä päivänä viikossa. Leirityöstä ei makseta palkkaa, vaan työtä tehdään ruokaa ja majoitusta vastaan. Asuinolosuhteet ovat leireillä yleensä suhteellisen alkeelliset ja ruoka valmistetaan usein yhdessä. Kansainvälisille työleireille voi hakea mm. Kansainvälinen Vapaaehtoistyö ry:n (KVT) ja Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry:n kautta. KVT julkaisee vuosittain Kansainväliset työleirit -lehteä, josta saa tietoja tarjolla olevista työleireistä. Lisäksi tietoa työleireistä koti- ja ulkomailla on saatavilla

KVT:n kotisivuilla. Myös Allianssin vastaavat tiedot löytyvät Internetistä. Yhteystiedot ja linkit löytyvät oppaan lopusta.

Lisätietoja kansainvälisestä työleiritoiminnasta voi hankkia myös oppaista *Monin tavoin maailmalle* ja *The International Directory of Voluntary Work*. Julkaisuihin voi tutustua esim. CIMOn tietopalvelussa.

V ULKOMAILLA OLESKELUUN LIITTYVIÄ KÄYTÄNNÖN ASIOITA

9 Ulkomailla oleskeluun liittyvät käytännön asiat Tanskassa

9.1 Asuminen

Asunnon hankkiminen vapailta markkinoilta on Tanskassa hankalaa, koska vuokra-asuntojen kysyntä on jatkuvasti tarjontaa suurempi. Ulkomaisilla vaihto-opiskelijoilla on paremmat mahdollisuudet saada huone opiskelija-asuntolasta (*kollegium*) kuin tanskalaisilla opiskelijoilla. Opiskelijajärjestöt ja oppilaitokset auttavat usein ulkomaalaisia opiskelijoita asunnon hankkimisessa ja siihen liittyvissä ongelmissa.

Opiskelija-asuntolasta itsenäisesti huonetta hakeva ulkomainen opiskelija toimittaa hakemuksen oppilaitoksen asuntotoimistolle (*indstillingsudvalg*), lisätietoja: <http://www.ungdomsboliger.dk>. Hakemus kannattaa lähettää hyvissä ajoin, eli noin kolme kuukautta ennen maahan saapumista. Omatoimisesti Tanskaan opiskelemaan tullutta kohdellaan asuntojonossa samoin kuin tanskalaisia. Kuukausivuokra opiskelija-asuntolassa vaihtelee 1 500 ja 2 000 DKK:n välillä.

Kööpenhaminaan lähtevä nuori löytää asumisen lisäksi muutakin hyödyllistä tietoa nuorisotiedotuksesta (*Ungdomsinformationen*): <http://www.ui.dk>.

9.2 Terveystieteiden ja vakuutukset

Ulkomailla matkustava tarvitsee matkavakuutuksen. Tanskassa opiskelevalle myös sairausvakuutus on pakollinen; suomalaisopiskelijoille riittää Suomen sairausvakuutuksen piiriin kuuluminen. Sairausvakuutustodistuksen saa ilmoittauduttuaan ulkomailla väestörekisteriin. Kelan toimistoista saa lisätietoja sosiaaliturvaan liittyvissä kysymyksissä. Erityisen ongelmallisissa tilanteissa voi kääntyä myös Kelan Helsingin paikallistoimiston kansainvälisen ryhmän puoleen. Yhteystiedot oppaan lopussa.

Sairaustapauksessa suomalainen opiskelija voi kääntyä suoraan julkisen terveydenhuollon lääkärin tai terveyskeskuksen puoleen. Kuulumisen Suomen terveydenhuollon piiriin voi todistaa joko passilla tai Kela-kortilla. Tanskassa ei yleensä tarvitse Kelan E -lomakkeita, mutta varmistaaksesi oikeutesi välittömään hoitoon laajemmin pyydä Kelan toimistolta matkalle mukaan Eurooppalainen sairaanhoitokortti. Lisätietoja suomalaisesta sairausvakuutuksesta ulkomailla saa Kelasta ja sairaanhoitopalveluista Tanskassa sosiaali- ja terveyshallinnon (*social- og sundhedsforvaltning*) paikallisista toimipaikoista.

Yleisen terveydenhuollon kanssa sopimuksen tehneen yleis- ja erikoislääkärin antama kiireellinen hoito on maksutonta. Erikoislääkärin puoleen voi kääntyä vain yleislääkärin läheteen perusteella. Myös kiireellinen sairaanhoito on maksutonta yleiseen järjestelmään kuuluvissa sairaaloissa. Jos tarvitsee hammashoitoa, tulee ensin itse maksaa kustannukset. Tämän jälkeen voi hakea hoidon kustannuksista korvausta sosiaali- ja terveyshallinnon oleskelukunnan toimipaikasta. Osa kustannuksista korvataan. Joissakin tapauksissa korvaus on jo vähennetty laskun määrästä. Tällöin korvaus on merkitty kohtaan ”*sygesikringens andel*” ja potilaan on maksettava vain kohtaan ”*patientandel*” merkitty summa.

Lääkkeet voi saada korvauksella alennettuun hintaan, jos esittää tarvittavan selvityksen paikallisessa apteekissa. Korvausta voi hakea myös jälkikäteen sosiaali- ja terveyshallinnon paikallisesta toimistosta. Pienempiä kuin 510 kruunun lääkekustannuksia korvataan ainoastaan alle 18-vuotiaille; kustannuksista korvataan 50%. Muuten korvataan seuraavasti (yli ja alle 18-vuotiaat):

50 %	510–1 230 DKK
75 %	1 230–2 875 DKK
85 %	2 875–

Matkakustannuksista voi hakea korvausta oleskelukunnan sosiaali- ja terveyshallinnon toimistosta, jos kyseessä on kuljetus ambulanssilla tai erityisellä sairaankuljetuskuneuvolla lähimpään sairaalaan kiireellisessä sairastapauksessa tai kuljetus yleisen terveydenhuollon piirissä toimivan erikoislääkärin vastaanotolle ja sieltä takaisin, jos kustannukset ylittävät 60 DKK ja erikoislääkärin vastaanotto on yli 50 kilometrin päässä.

9.3 Oleskelulupa ja muut asiakirjat

Pohjoismaiden kansalaisilla on oikeus asua, opiskella ja työskennellä toisessa Pohjoismaassa ilman työ- ja oleskelulupaa. Yli 6 kuukautta toisessa Pohjoismaassa oleskelevan tulee toimittaa pohjoismainen muuttokirja väestörekisteriä ylläpitävälle viranomaiselle siinä kunnassa, johon on muuttanut. Pohjoismaisen muuttokirjan saa Suomessa asuinpaikkakunnan maistraatista, <http://www.maistraatti.fi>.

Pohjoismaissa liikkuminen ja muuttaminen on helppoa, mutta siihen on silti syytä valmistautua huolella. Pohjoismaiden neuvoston ja ministerineuvoston ylläpitämä Haloo Pohjola -palvelu tarjoaa ajan tasalla olevaa tietoa muuttamisesta, työskentelystä, työnhausta, opiskelemisestä ja matkustamisesta Pohjoismaissa: <http://www.hallonorden.org>.

VI LISÄTIETOJA

10 Tiedonlähteitä

10.1 Neuvonta Suomessa

Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO palvelee ja neuvoo opiskelusta ulkomailla ja muista kansainvälistymismahdollisuuksista kiinnostuneita. CIMOn ylläpitämä Maailmalle.net -palvelu osoitteessa <http://www.maailmalle.net> sisältää tietoa opiskelusta ja työ- tai elämäkokemuksen hankkimisesta ulkomailla. Tämä *Suuntana Tanska* -opas ja sarjaan kuuluvat muut maakohtaiset oppaat löytyvät pdf-muodossa Maailmalle.net -palvelun kohdasta Lisätietoja | Maaoppaat.

CIMO tarjoaa myös henkilökohtaista neuvontaa. CIMOn neuvontapuhelin palvelee maanantaista torstaihin klo 10–12 ja klo 13–15 numerossa 01080 6767. Puhelun hinta on kaikkialta Suomesta lankapuhelimesta soittaessa paikallisverkkomaksun verran ja matkapuhelimesta keskimäärin 29 senttiä/minuutti. Ulkomailta soittaessa palvelunumero on +358 1080 6767. CIMOon voi ottaa yhteyttä myös sähköpostitse osoitteella cimoinfo@cimo.fi.

CIMOn tietopalvelussa voi myös itse perehtyä opiskelua ulkomailla, apurahoja, opintososiaalisia asioita ja muita kansainvälistymismahdollisuuksia, kuten kansainvälistä harjoittelua, koskeviin tiedonlähteisiin. Laajan maakohtaisen aineiston lisäksi kokoelma sisältää hakuteoksia, käsikirjoja, oppaita ja esitteitä. Asiakkaiden käytössä on myös Internet-yhteydet. CIMOn henkilökunta opastaa aineiston käytössä ja tiedonhaussa. Aineistoa ei lainata. Tietopalvelu on avoinna maanantaista torstaihin klo 12–16 ja se sijaitsee Helsingin Hakaniemessä osoitteessa Hakaniemenkatu 2 (2. krs), 00530 Helsinki. Hakaniemen torin bussi- ja raitiovaunupysäkeiltä tietopalveluun on vain muutama minuutti kävelymatka.

Perustietoa opiskelusta ulkomailla saa myös työvoimatoimistojen koulutus- ja ammattitietopalveluista kautta maan, ja työnhausta EURES-neuvojilta kautta maan.

10.2 Neuvonta Tanskassa

Kaikissa tanskalaisissa oppilaitoksissa on kansainvälisten asioiden toimisto tai asioihin erikoistunut henkilö, jolta saa tietoa hakuajoista ja -menettelystä sekä mahdollisista orientaatio-opinnoista. Kansainvälisten asioiden toimistosta voi myös kysyä apua esimerkiksi asunnon etsimisessä. Muita paikallisia korkea-asteen opintoneuvontakeskuksia (*ivv**C eli *Center for information om videregående uddannelser*) on Tanskassa viisi: Kööpenhaminassa, Odensessa, Århusissa, Ålborgissa ja Koldin-gissa. Niissä neuvotaan korkeakouluopinnoista ja pääsyvaatimuksista ja sieltä saa myös tietoa englanninkielisistä koulutusohjelmista.

Tanskalaisissa yliopistoissa ei ole vastaavaa ylioppilaskuntajärjestelmää kuin Suomessa. Oppilaitoksissa toimivien opiskelijayhdistysten jäsenyys on vapaaehtoista. Valtakunnallinen opiskelijaliitto *Danske Studerendes Fællesråd (DSF)* ajaa tanskalaisten korkeakouluopiskelijoiden etuja, mutta sen jäseniä eivät ole yksittäiset opiskelijat vaan oppilaitokset.

Tietoa löydät kaikista Tanskan oppilaitoksista ja opiskelumahdollisuuksista osoitteesta <http://www.uddannelsesguiden.dk>.

10.3 Lähteitä ja hyödyllisiä Internet-osoitteita

Yleistietoa Tanskasta

<http://www.danmark.dk> (tanskaksi)

<http://www.denmark.dk> (englanniksi)

Tietoa muuttamisesta, työskentelystä, työnhausta, opiskelemisesta ja matkustamisesta Pohjoismaissa

<http://www.hallonorden.org>

Tietoa opiskelumahdollisuuksista Pohjoismaissa

<http://www.nordenedu.net>

Tietoa koulutusjärjestelmästä

<http://www.uvm.dk>

<http://www.oph.fi/eurydice>

Aloitussivu kaikkiin koulutuksiin liittyviin internet-sivustoihin

<http://www.emu.dk>

Tietoa koulutusjärjestelmästä ja opiskelusta Tanskassa

<http://www.ciriusonline.dk>

Tietoa oppilaitoksista ja koulutusohjelmista

<http://www.uddannelsesguiden.dk>

Yliopistojen rehtorineuvoston sivut, tietoa opiskelusta Tanskassa

<http://www.rks.dk>

Tietoa korkea-asteen koulutusmahdollisuuksista Pohjoismaissa

<http://www.abo.fi/norden>

Hakulomake nuorisokoulutukseen

<http://www.ftu.uvm.dk>

Harjoittelupaikkoja ammatillisiin koulutuksiin

<http://www.praktikpladsen.dk>

Ohjeita harjoittelupaikan etsimiseen ja hakemiseen

<http://www.praktikplads.dk>

<http://www.praktikguide.dk>

Asuntoja nuorille ja opiskelijoille

<http://www.ungdomsboliger.dk>

<http://www.kollegierneskontor.dk>

<http://www.studenterhjaelpen.dk>

Sähköinen työkalu ammatillisen koulutuksen suunnitteluun, ammatillisten oppilaitosten yhteystietoja

<http://www.elevplan.dk>

Tietoa ammatillisista koulutusohjelmista

<http://www.r-u-e.dk/minvej>

Tietoa ammatillisesta peruskoulutuksesta (EGU)

<http://www.egu.dk>

Kauppaoppilaitokset

<http://www.handelsskolerne.dk>

Teknilliset ammattioppilaitokset

<http://www.dts-info.dk>

Hakulomake korkeakouluihin

<http://www.kot.dk>

EURES, tietoa työskentelystä ja työnhausta Euroopassa

<http://europa.eu.int/eures>

Työpaikkoja

<http://www.af.dk>

<http://www.jobnet.dk>

<http://www.workindenmark.dk>

Työpaikkoja opiskelijoille
<http://www.studenterhjaelpen.dk>

Kesätyötä 18–26-vuotiaille toisessa Pohjoismaassa
<http://www.nordjobb.net>

Kööpenhaminan nuorisotiedotus
<http://www.ui.dk>

Tietoa opiskelusta Euroopassa
<http://europa.eu.int/ploteus>

10.4 Muita tiedonlähteitä

Mm. seuraavat oppaat ovat saatavilla CIMOn tietopalvelusta:

Aalto, Pirjo ja Garam, Irma (2003): Kansainvälinen liikkuvuus yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa. Kansainvälisen henkilövaihdon keskus, CIMO Publications 2/2004.

Careers in Europe Guide 2004: Everything you need to know to launch your international career. London. Hobsons, 2003. Opas löytyy myös Hobsonsin kotisivuilta:
<http://www.europe.hobsons.com>

Coming to Denmark? A Guide to Education and Training. Copenhagen, 2001

Cirius: <http://www.CiriusOnline.dk>

DUEL - Dansk uddannelses og erhvervs leksikon 2004: Bind 1. A-K, København : R.U.E. Rådet for Uddannelses- og Erhvervsvejledning, 2003.

DUEL - Dansk uddannelses og erhvervs leksikon 2004: Bind 2. L-Å, København : R.U.E. Rådet for Uddannelses- og Erhvervsvejledning, 2003.

Garam, Irma (2000): Kansainvälisyyttä käytännössä: Suomalaisten vaihto-opiskelijoiden kokemuksia ulkomailla opiskelusta. Opiskelijajärjestöjen tutkimussäitiö Otus, Helsinki.

Garam, Irma (2003): Kun opintie vie ulkomaille: Suomalaisten tutkinto-opiskelu ulkomaisissa korkeakouluissa. Kansainvälisen henkilövaihdonkeskus CIMO. Occasional Paper 2c/2003.

Higher Education in a Changing Environment: Internationalisation of Higher Education Policy in Europe, (ed.) Bernd Wächter. Bonn: Lemmens Verlags & Mediengesellschaft mbH, 2004.

Höjskolernes faelleskatalog 2004, Höjskolernes Hus, Köbenhavn 2004

International Handbook of Universities. The International Association of Universities. Macmillan, London, Taylor Ann C. M. (ed.) 16. ed., New York : Palgrave, 2001 (Ilmestyy joka toinen vuosi).

Living Europe: Experiences of youth voluntary service in East and West Europe

AVSO / SCI Romania ; (ed.) Ferchiou, Yasmina; et al. Brussels : AVSO (Association of Voluntary Service Organisations) & SCI Romania, 2003.

Mette Kloch, et al. (2001): University Education in Denmark: A Guide for Foreign Students and Institutions of Higher Education. The Danish Rectors' Conference Secretariat, Copenhagen 2001

Opus 2002: Monin tavoin maailmalle (Ut i världen), Päivi Timonen-Verma, Greta Storlund. Helsinki: Navyug Finland, 2002.

Study abroad = Études à l'étranger = Estudios en el extranjero: 2004–2005 (2003). UNESCO, Paris 2003. Löytyy myös Unescon kotisivulta osoitteesta: <http://www.unesco.org/publishing>.

Study Europe Guide 2004: Essential information on European study opportunities for students and advisors, London: Hobsons, 2003. (<http://sites.hobsons.com/studyeurope/>).

Styrket internationalisering af uddannelserne: Redegørelse till Folketinget. Undervisningsministeriet; Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling.

Uddannelsesstyrelsen, København 2004

The Grants Register 2003: The complete guide to postgraduate funding worldwide. (ed.) Louise Baynes. 21st ed., New York: Palgrave Macmillan, 2002. (Ilmestyy vuosittain).

The International Directory of Voluntary Work Victoria Pybus, Louise Whetter 7th ed., Oxford: Vacation Work, 2000.

The World of Learning 2004. 54. ed., London: Europa Publications, 2003. (Ilmestyy vuosittain).

Todd M. Davis (2003): Atlas of Student Mobility. Institute of International Education, New York 2003.

World List of Universities and Other Institutions of Higher Education (2000): IAU Unesco Information Centre on Higher Education. 22ed. Paris: International Association of Universities. (Ilmestyy joka toinen vuosi)

11 Yhteystietoja

11.1 Yhteystietoja Suomessa

Kansainvälisen henkilövaihdon keskus

CIMO

Hakaniemenkatu 2, 2. krs,
00531 Helsinki
tietopalvelu avoimna ma-to klo 12-16
puhelinneuvonta 01080 6767
(ma-to klo 10-12 ja 13-15)
sähköposti cimoinfo@cimo.fi
<http://www.maailmalle.net>
<http://www.cimo.fi>

Kansaneläkelaitos (Kela)

PL 450
00101 HELSINKI
puh. 020 434 11/vaihde
faksi 020 434 5058
<http://www.kela.fi>

Kelan opintotukikeskus

Ulkomaan ryhmä
PL 228
40101 Jyväskylä
puh. 020 434 6630
(palveluaika ma-pe klo 13-16)
faksi 020 434 6710
sähköposti ulkomaat.opintotuki@kela.inet.fi
<http://www.kela.fi>

Nordjobb

Pohjola-Norden
Sibeliuksenkatu 9A
00250 Helsinki
puh. (09) 454 20 824
faksi (09) 454 20 820
sähköposti info@nordjobb.net
<http://www.nordjobb.net>

Opetushallitus OPH

PL 380 (Hakaniemenkatu 2)
00530 Helsinki
puh. (09) 774 775
sähköposti opetushallitus@oph.fi
<http://www.oph.fi>

Opetusministeriö

PL 29 (Meritullinkatu 10)
00171 Helsinki
00023 Valtioneuvosto
puh. (09) 160 04 tai
(09) 578 14/ keskus
faksi (09) 135 9335/ kirjaamo
opmkirjaamo@minedu.fi
<http://www.minedu.fi>

Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto ry

Sibeliuksenkatu 9 A
00250 Helsinki
puh. (09) 4542 0840
faksi (09) 4542 0820
sähköposti pnn@pohjola-norden.fi
<http://www.pohjola-norden.fi/pnn>

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry

Museokatu 9 B 23
00100 HELSINKI
puh. (09) 445 927
faksi (09) 445 937
sähköposti sktl@sktl.net
<http://www.sktl.net>

Tanskan suurlähetystö

PL 1042, Keskuskatu 1 A
00101 Helsinki
puh. (09) 684 1050
faksi (09) 684 10540
sähköposti danmark@kolumbus.fi
<http://www.kolumbus.fi/danmark>
avoinna ma-pe klo 9-16

Työministeriö

PL 34
00023 Valtioneuvosto
puh. (09) 160 04
faksi (09) 135 9335
<http://www.mol.fi>
EURES-portaali:
<http://europa.eu.int/eures>

Verohallinto

PL 325
00052 Verotus
puh. (09) 731 136/ vaihde
faksi (09) 731 3595
<http://www.vero.fi>

Matkustaminen

KILROY Travels

Kaivopiha
Kaivokatu 10 D
00100 Helsinki
puh. 0203 545769
<http://www.kilroytravels.fi/>
avoinna ma-pe klo 10-18, la klo 11-15

STA Travel Oy

Mikonkatu 11
00100 Helsinki
puh. (09) 6812 7710
sähköposti helsinki@statravel.fi
<http://www.statravel.fi>

Suomen Retkeilymajajärjestö-SRM

Yrjönkatu 38 B 15 (2 krs.)
00100 Helsinki
Asiakaspalvelu
puh. (09) 565 7150
faksi (09) 5657 1510
sähköposti info@srm.inet.fi
<http://www.srmnet.org>

Harjoittelupaikkoja välittäviä opiskelijajärjestöjä

AIESEC (kauppa- ja taloustieteiden opiskelijoille)
Yliopistojen ja korkeakoulujen AIESEC-toimikunnat
AIESEC Suomi
Merikasarminkatu 4
PL 179
00161 Helsinki
puh. (09) 612 9160
sähköposti mc@aiesek.fi
<http://www.aiesek.fi>

ELSA (oikeustieteen opiskelijoille)

Elsa Helsinki
Mannerheimintie 5 B 5 krs.
PL 273
00171 Helsinki
puh. (09) 632 702
sähköposti elsa-hallitus@helsinki.fi
<http://www.helsinki.fi/jarj/elsa>

FiMSIC/Kandioma

(lääketieteen opiskelijoille)
Biomedicum
PL 63
00014 Helsingin Yliopisto
puh. (09) 241 4428
faksi (09) 241 0963
sähköposti fimsic@fimsic.org
<http://www.fimsic.org>

IAAS (maa- ja metsätalouden, puutarha-
alan, elintarvike- ja ympäristötieteiden,
biotekniikan ja mikrobiologian opiskelijoille)
c/o MMYL ry
Talonpojantie 8
00710 Helsinki
puh. (09) 374 1115
sähköposti iaas-finland@helsinki.fi
<http://www.honeybee.helsinki.fi/iaas>

IAPS (fysiikan opiskelijoille)
IAPS-Finland ry
c/o Fysiikan laitos
PL 64
00014 Helsingin Yliopisto
sähköposti iaps@pcu.helsinki.fi
<http://www.iasp.info>

IPSF (farmasian opiskelijoille)
Yliopiston farmasiakunta ry
PL 56, (Viikinkaari 5)
00014 Helsingin yliopisto
puh. (09) 374 5273
faksi (09) 224 31877
<http://www.helsinki.fi/jarj/yfk>

SFAO ry
sähköposti seo@sfao.net
puh. ja faksi (09) 374 5273
<http://www.sfao.net>

Au pair -toimistoja

Au Pairs Plus Finland
Wärtsilänkatu 25 B 1
04400 Järvenpää
puh. 040 570 7454
sähköposti info@aupairsplus.net
<http://www.aupairsplus.net>

EurAuPair r.y.
Saagatie 10 D 17
01200 Vantaa
puh. (09) 692 4906
faksi (09) 272 4015
sähköposti jan.saromaa@euraupair.fi
<http://www.euraupair.fi/>

Suomen Nuorisoyhteistyö-Allianssi ry
Olympiastadion
Eteläkaarre, A-porras
00250 Helsinki
puh. (09) 3482 4305, (09) 3482 4303/ yleinen
neuvonta
faksi (09) 491 290
sähköposti info@alli.fi
<http://www.alli.fi>

Vaihto-oppilasjärjestöjä

AFS Intercultural Programs Finland ry
PL 47, Et. Makasiinikatu 5 B 17
00130 Helsinki
puh. (09) 666 644
faksi (09) 666 621
sähköposti afsfm@afs.org
<http://www.afs.fi>

ASSE Finland
Mechelininkatu 21 A
00100 Helsinki
puh. (09) 454 3366, (09) 454 3388
faksi (09) 454 3377
asse@kolumbus.fi
<http://www.asse.fi>

Suomen Rotarytoimisto

Iso-Roobertinkatu 9 C
00120 Helsinki
puh. (09) 640 078
faksi (09) 640 531

Paikallisten toimistojen sähköpostiosoitteet
löytyvät organisaation kotisivuilta
<http://www.ryefinland.com>

STS Kielimatkat Oy

Fredrikinkatu 55
00100 Helsinki
puh. (09) 685 0830
faksi (09) 685 6901
sähköposti sts.kielimatkat@sts.fi
<http://www.sts.fi>

**Suomen Youth for Understanding ry
(YFU)**

Vuorikatu 6 B 23
00100 Helsinki
puh. (09) 622 6130
faksi (09) 6226 1310
sähköposti yfu.finland@yfu.fi
<http://www.yfu.fi>

Kielikurssien järjestäjä

ASSE Finland

Mechelininkatu 21 A
00100 Helsinki
puh. (09) 454 3366 tai 454 3388
faksi (09) 454 3377
sähköposti asse@kolumbus.fi
<http://www.asse.fi>

EF Education Helsinki

Kalevankatu 44
00180 Helsinki
puh. (09) 6869 2311
faksi (09) 6869 2323
sähköposti finland@ef.com
<http://www.ef.com>

STS Kielimatkat Oy

Fredrikinkatu 55
00100 Helsinki
puh. (09) 685 0830
ilmaisnumero 0800 9 8885
faksi (09) 685 6901
sähköposti sts.kielimatkat@sts.fi
<http://www.sts.fi>

Työleiri-/ vapaaehtoispalvelujärjestöjä

Kansainvälinen Vapaaehtoistyö ry (KVT)

Rauhanasema, Veturitori
00520 Helsinki
puh. (09) 144 408
faksi (09) 147 657
sähköposti kvt@kvtfinland.org
<http://www.kvtfinland.org>

Suomen Nuorisoyhteistyö-Allianssi ry

Olympiastadion
Eteläkaarre, A-porras
00250 Helsinki
puh. (09) 3482 4305, (09) 3482 4303/
yleinen neuvonta
faksi (09) 491 290
sähköposti info@alli.fi
<http://www.alli.fi>

11.2 Yhteystietoja Tanskassa

Yleistietoa Tanskasta:

<http://www.danmark.dk>

<http://www.denmark.dk>

Danmarks Internationale

Studenterkomite (DIS)

Vestergade 7

1456 København K

puh. +45 33 11 01 44

faksi +45 33 93 26 24

sähköposti dis@disp.dk

<http://www.disp.dk>

Danske Studerendes Faellesråd (DSF)

H.C. Andersens Boulevard 51, st.tv.

1553 København V

puh. +45 33 32 48 13

faksi +45 33 32 49 13

<http://www.dsfnat.dk>

Foreningen af Universitets- og Handelshøjskolestuderende FHS

Postboks 1107

1009 København K

puh. +45 86 18 44 55

faksi +45 86 18 44 99

sähköposti fhs@fhs.dk

<http://www.fhs.dk>

Center for information om videregående uddannelser (ivu*C)

<http://www.ivuc.dk>

Slottsgade 27

9000 Aalborg

puh. +45 98 10 19 11

sähköposti ivu@aalborg.dk

Vestergade 24

8000 Århus

puh. +45 89 42 24 24

sähköposti ivu@au.dk

Jernbanegade 33

6000 Kolding

puh. +45 65 50 10 60

sähköposti ivu@kod.ivu.dk

Munkemøllestræde 20

5000 Odense C

puh. +45 65 50 10 60

sähköposti ivu@kod.ivu.dk

Fiolstræde 22

1171 København K

puh. +45 35 32 29 14

sähköposti ivu@list.adm.ku.dk

Suomen suurlähetystö

Finlands Ambassad

Sankt Annæ Plads 24

1250 København K

puh. +45 33 13 42 14

faksi +45 33 32 47 10

sähköposti sanomat.kob@fomin.fi

<http://www.finamb.dk>

Udlændingestyrelsen

Ryesgade 53

2100 København Ø

puh. +45 35 36 66 00

faksi +45 35 36 19 16

sähköposti udlst@udlst.dk

<http://www.udlst.dk>

Undervisningsministeriet

(Tanskan opetusministeriö)

Fredriksholms Kanal 21-25

1220 København K

puh. +45 33 92 50 00

faksi +45 33 92 55 47

sähköposti uvm@uvm.dk

<http://www.uvm.dk>

CIRIUS (tanskalainen kansainvälisen koulutus- ja yhteistyötoiminnan tiedotus- ja neuvontakeskus)
Fiolstræde 44
1171 København K
puh. +45 33 95 70 00
faksi +45 33 95 70 01
sähköposti cirius@ciriusmail.dk
<http://www.ciriusonline.dk>

Suomiseurat, -järjestöt ja -seurakunnat Tanskassa

Infoa tanskansuomalaisille:
<http://www.suomi.dk>

Kööpenhaminan Suomalainen Seura
Nyhavn 31 J
1051 København K
puh. +45 40 42 21 45
sähköposti kss@suomi.dk
<http://www.suomi.dk/kss>

Silkeborgin Suomi ja Saunakerho
C/o Okki Laine Hansen
Strandvejen 12
8600 Silkeborg
puh. +45 86 84 53 21
sähköposti sss@suomi.dk

Århusin Tanska-Suomi Yhdistys
C/o Tuija Thorsager
Engparken 94, Skovby
8464 Galten
puh. +45 86 94 55 72
sähköposti aarhus@suomi.dk
<http://www.suomi.dk/aarhus>

Tanskan suomalainen seurakunta
Nyhavn 31 K
1050 København K
puh. +45 33 93 12 82
faksi +45 33 93 38 05
sähköposti kirkko@suomi.dk
<http://www.suomi.dk/kirkko>

Asuminen

Opiskelija-asuntoja Tanskassa:
<http://www.ungdomsboliger.dk>
<http://www.kollegierneskontor.dk>
<http://www.studenterhjaelpen.dk>

Roskilde Regionale Indstillingsudvalg
Parkvej 5
4000 Roskilde
puh. +45 46 36 22 02
faksi +45 46 36 01 02
<http://www.riu-roskilde.dk>

RIU-Fyn, Hinderupgård
Niels Bohrs Allé 21
5230 Odense M
puh. +45 66 13 40 08
faksi +45 65 90 61 77

Kollegiekontoret i Århus
Vesterport 1, st.
8000 Århus C
puh. +45 86 13 21 66
faksi +45 8613 2180
sähköposti post@kollegie8000.dk
<http://www.kollegie8000.dk>

Esbjerg Kollegieforening
Postboks 280, Nygårdsvej 37
6700 Esbjerg
puh. +45 76 13 50 60
faksi +45 76 13 50 90
<http://e-k-f.dk>

Polyteknisk Forening, Indstillingsudvalget

Anker Engelundsvej 1, bygn. 101F

2800 Lyngby

puh. +45 77 42 44 44

<http://www.pf.dtu.dk>**Skive kollegie- og ungdomsboligforening**

Frisenborgvej 6

7800 Skive

puh. +45 97 52 29 33

faksi +45 97 52 96 70

Cama Kollegierne

Tingshusgade 28

5700 Svendborg

puh. +45 62 22 05 13

faksi +45 62 22 98 82

sähköposti admin@cama-kollegierne.dkwww.cama-kollegierne.dk**Kollegiernes Kontor i Sønderborg**

Skovvej 20

6400 Sønderborg

puh. +45 74 42 48 49

faksi +45 74 13 48 49

sähköposti kontor@kk.kollegie6400.dk<http://www.kk.kollegie6400.dk>**AKU – Aalborgs boligsformidling**

Kayerødsgade 39, 1

puh. +45 99 31 42 98

faksi +45 99 31 42 75

sähköposti aku@aku-aalborg.dk<http://www.aku-aalborg.dk>

11.3 Oppilaitosten yhteystietoja

Arkitektskolen i Århus

Nørreport 20

8000 Århus C

puh. +45 89 36 00 00

faksi +45 86 13 06 45

sähköposti aaa@a-aarhus.dk<http://www.a-aarhus.dk>

puh. +45 96 35 80 80

faksi +45 98 15 22 01

sähköposti info@adm.aau.dk<http://www.aau.dk>**Nordjysk Musikkonservatorium**

Ryesgade 52

9000 Aalborg

puh. +45 98 12 77 44

faksi +45 98 11 37 63

sähköposti nordkons@nordkons.dk<http://www.nordkons.dk>**Handelshøjskolen i Århus**

Fuglesangs Allé 4

8210 Århus V

puh. +45 89 48 66 88

faksi +45 86 15 01 88

<http://www.asb.dk>**Aalborg Universitet**

Postbox 159

(Fredrik Bajer Vej 5)

9100 Aalborg

Det jyske Musikkonservatorium

Postboks 1300

(Fuglesangs Allé 26)

8210 Århus V

puh. +45 89 48 33 88

faksi +45 89 48 33 22

sähköposti info@musik-kons.dk<http://www.musik-kons.dk>

Århus Universitet

Ndr. Ringgade 1,
8000 Århus C
puh. +45 89 42 11 11
faksi +45 89 42 11 09
sähköposti au@au.dk
<http://www.au.dk>

Danmarks Farmaceutiske Universitet

Universitetsparken 2
2100 København Ø
puh. +45 35 30 60 00
faksi +45 35 30 60 01
sähköposti dfuni@dfuni.dk
<http://www.dfuni.dk>

Handelshøjskolen i København

Copenhagen Business School
Solbjerg Plads 3
2000 Frederiksberg
puh. +45 38 15 38 15
sähköposti cbs@cbs.dk
<http://www.cbs.dk>

Københavns Universitet

Studieadministrationen (opintoasiat)
Fiolstræde 22
1171 København K
puh. +45 33 14 15 36
<http://www.ku.dk>

Kunstakademiets Arkitektskole

(Taideakatemia Arkkitehtikoulu)
Philip de Langes Allé 10
1435 København K
puh. +45 32 68 60 00
faksi +45 32 68 61 11
sähköposti arkitektskolen@karch.dk
<http://www.karch.dk>

Den Kongelige Danske Kunstakademi

Billedkunstskolerne (Kuvataideakatemia)
Postboks 9014
Kongens Nytorv 1
1050 København K
puh. +45 33 74 46 00
faksi +45 33 74 46 66
sähköposti bks@kunstakademiet.dk
<http://www.kunstakademiet.dk>

**Det kongelige Danske
Musikkonservatorium**

Niels Brocks Gade 1
1574 København V
puh. +45 33 69 22 69
faksi +45 33 69 22 79
<http://www.dkdm.dk>
sähköposti dkdm@dkdm.dk

Danmarks Tekniske Universitet

DTU, Bygning 101 A, Anker Engelundsvej 1
2800 Lyngby
puh. +45 45 25 25 25
Faksi +45 4588 1799
sähköposti dtu@adm.dtu.dk
<http://www.dtu.dk>

Danmarks Pædagogiske Universitet

Emdrupvej 101
2400 København NV
puh. +45 88 88 90 00
faksi +45 88 88 90 01
<http://www.dpu.dk>

Den Kgl. Veterinær og Landbohøjskole

(eläinlääke- ja maataloustieteellinen
korkeakoulu)
Bülowsvej 17
1870 Frederiksberg C
puh. +45 35 28 28 28
sähköposti kvl@kvl.dk
<http://www.kvl.dk>

Det fynske Musikonservatorium

Islandsgade 2
5000 Odense C
puh. +45 66 11 06 63
faksi +45 66 17 77 63
sähköposti dfm@adm.dfm.dk
http://www.dfm.dk

Syddansk Universitet

Campusvej 55
5230 Odense M
puh. +45 66 50 10 00
faksi +45 66 50 10 90
sähköposti sdu@sdu.dk
http://www.sdu.dk

Roskilde Universitetscenter

Universitetsvej 1
Postbox 260
4000 Roskilde
puh. +45 46 74 20 00
faksi +45 46 74 30 00
sähköposti ruc@ruc.dk
http://www.ruc.dk

Vestjysk Musikonservatorium

Kirkegade 61
6700 Esbjerg
puh. +45 76 10 43 00
faksi +45 76 10 43 10
sähköposti info@vmk.dk
http://www.vmk.dk

Rytmisk Musikonservatorium

Leo Mathisensvej 1, Holmen
1437 København K
puh. +45 32 68 67 00
faksi +45 32 68 67 66
sähköposti rmc@rmc.dk
http://www.rmc.dk

Danmarks Journalisthøjskole

Olof Palmes Allé 11
8200 Aarhus N
puh. +45 89 44 04 40
sähköposti info@djh.dk
http://www.djh.dk

Danmarks Biblioteksskole

(Tanskan kirjastokoulut)
København:
Birketinget 6
2300 København S
puh. +45 32 58 60 66
faksi +45 32 84 02 01
sähköposti db@db.dk
http://www.db.dk

Aalborg:

Sohngårdholmsvej 2
9000 Aalborg
puh. +45 98 15 79 22
faksi +45 98 15 10 42
sähköposti dbaa@db.dk
http://www.db.dk

Den grafiske Højskole

Glentevej 67
2400 København NV
puh. +45 38 10 11 77
faksi +45 38 33 06 30
http://www.dgh.dk

Danmarks Designskole

Strandboulevarden 47
2100 København Ø
puh. +45 35 27 75 00
faksi +45 35 27 76 00
http://www.dk-designskole.dk

Den Sociale Højskole i København

Kronprinsesse Sofies Vej 35
2000 Fredriksberg
puh. +45 38 14 46 00
faksi +45 38 14 46 01
sähköposti dsh-k@dsh-k.dk
<http://www.dsh-k.dk>

Den Sociale Højskole i Århus

Nobelparken
Jens Chr. Skous Vej 2
8000 Århus C
puh. +45 86 27 66 22
faksi +45 87 36 96 70
<http://www.dsh-aa.dk>

Den Sociale Højskole i Esbjerg

Storegade 182
6705 Esbjerg Ø
puh. +45 75 13 35 00
faksi +45 75 12 09 04
sähköposti dsh@cvu-esbjerg.dk
<http://www.dsh-e.dk>

Den Sociale Højskole i Odense

Tolderlundsvej 5
5000 Odense C
puh. +45 63 11 32 00
faksi +45 63 11 32 32
sähköposti dsh@dsh-o.dk
<http://www.dsh-o.dk>

Ingeniørhøjskolen i København

Lautrupvang 15
2750 Ballerup
puh. +45 44 80 50 88
faksi +45 44 80 50 44
sähköposti ihk@ihk.dk
<http://www.ihk.dk>

Øresundsuniversitetet

Nørregade 10
POB 2177
1017 København K
puh. +45 35 32 26 03
faksi +45 35 32 36 87
<http://www.uni.oresund.org>

Grønlands Universitet/ Ilisimatusarfik

P.O. Box 279
3900 Nuuk, Grønland
puh. + (299) 324 566
faksi + (299) 324 711
sähköposti email@ilisimatusarfik.gl
<http://www.ilisimatusarfik.gl>

Færøernes Universitet/ Fróðskaparsetur

Føroya
J.C. Svabos gøtu 14
Postrúm 272
110 Tórshavn, Færøerne
puh. 35 25 00
faksi 35 25 01
sähköposti setur@setur.fo
<http://www.setur.fo>

Opettajakoulutusta saa 22 eri korkeakoulussa.

Esim:

Aalborg Seminarium

Mylius Erichsens Vej 131
9210 Aalborg SØ
puh. +45 98 14 02 00
sähköposti as@aalsem.dk
<http://www.aalsem.dk>

32 laitosta tarjoaa lastentarhanopettajakoulutusta ja nuoriso-ohjaajakoulutusta. Esim:

Viborg-Seminariet

Reberbanen 13
8800 Viborg
puh. +45 87 26 26 00
faksi +45 87 26 26 01
<http://www.viborg-seminarieret.dk>

Taide-, käsityö-, vaate- ja muotisuunnittelu-
kouluja, esim:

Hellerup Tekstil Akademi

Frederikkevej 8-10
2900 Hellerup
puh. +45 39 61 93 93
Faksi +45 39 61 97 97
sähköposti kontakt@ht-akademi.dk
http://www.ht-akademi.dk

Terveystieteiden ammattiohjelmat
(21 koulua):

Sygeplejerskeuddannelsen i Danmark
http://www.nursedu.dk

CVU Øresund

Center for videregående uddannelse
Fælledvej 12, 2200 København N
Telefon 3535 3811 Fax 3535 6394
E-mail cvu@cvuoeresund.dk
(Viisi terveydenhoitoalan koulutusta)
– bioanalytikeruddannelsen København
– ergoterapeutuddannelsen København
– fysioterapeutuddannelsen København
– h:s sygeplejerskeuddannelsen
– Jordemoderuddannelsen København (kättilö)

Ergoterapeut- og fysioterapeutskolen i Århus

Skejbyvej 15
8240 Risskov
puh. +45 8621 1188
faksi +45 8621 2912
sähköposti post@efaa.jcvu.dk
http://www.efaa.dk

Tanskan kielen kursseja
Koko vuoden kursseja

Studieskolen i København

Antonigade 6
1106 København K
puh. +45 33 18 79 99
faksi +45 33 14 81 45
sähköposti infodansk@studieskolen.dk
http://www.studieskolen.dk

Studieskolen i Odense

Munkebjergvænget 40
5230 Odense M
puh. +45 66 15 90 60
faksi +45 66 15 90 17
sähköposti studieskolen@studieskolen-
odense.dk
http://www.studieskolen-odense.dk

Kesäkursseja

Det Danske Kulturinstitut

Kultorget 2
1175 København K
puh. +45 33 13 54 48
faksi +45 33 15 10 91
sähköposti dankultur@dankultur.dk
http://www.dankultur.dk

International People's College

Montebello Allé 1
3000 Helsingør
puh. +45 49 21 33 61
faksi +45 49 21 21 28
sähköposti ipc@ipc.dk
http://www.ipc.dk

Yleistietoa Tanskasta

Väestö ja kulttuuri

- 5,4 miljoonaa asukasta, vajaa 300 000 ulkomaalaisia
- pinta-ala noin 43 000 neliökilometriä
- Grönlanti (57 000 asukasta) ja Färsaaret (48 000 asukasta) kuuluvat Tanskan kuningaskuntaan
- 95 % kuuluu protestanttiseen valtiokirkkoon, mutta Tanskassa on myös useita muita uskontoja edustettuina
- väestön koulutustaso varsin korkea
- valtion menoista 7–8 % kuluu koulutukseen ja ohjaukseen, mikä on selvästi yli OECD-maiden keskiarvon
- n. 35 % kustakin ikäluokasta suorittaa korkeakoulututkinnon ja saman verran saa tutkinnon ammatillisesta oppilaitoksesta
- työttömyys on pitkään ollut alhainen, viime vuosina n. 5 %
- tanskalaista kulttuuria luonnehditaan liberaaliksi ja avoimeksi (varsinkin kosmopoliittisessa pääkaupungissa Kööpenhaminassa)
- tanskalaisia pidetään kielitaitoisina ja vieraanvaraisina

Kieli

- tanskan kieli kuuluu pohjoisgermaanisten kielten ryhmään, läheisesti sukua varsinkin ruotsin ja norjan kielelle
- Grönlannissa ja Färsaarilla puhutaan tanskaa ja niiden rinnalla saarten omia kieliä

Talous

- huomattavat öljy- ja maakaasuluonnonvarat läheisillä merialueilla
- maantieteellisen sijaintinsa ansiosta maan satamat ovat monien kauppareittien varrella
- ulkomaankauppa kansantaloudellisesti merkittävä tulonlähde
- Tanska on maailman suurin porsaanlihan tuottaja
- n. 65 % maasta on maatalouden käytössä, 11 % on metsää ja loput on asutusta, teitä ja järviä
- Tanskan rahayksikkö on Tanskan kruunu (DKK), 1 € = 7,40 DKK (2004)

Poliittinen järjestelmä

- eräs Euroopan vanhimmista kuningaskunnista, perustettiin jo vuonna 900
- demokraattisesti valittu hallitus ja yksikamarinen parlamentti (*Folketinget* = kansankäräjät), jossa 179 edustajaa
- parlamenttivaalit joka neljäs vuosi
- Grönlannilla ja Färsaarilla on itsehallinto ja kaksi edustajaa kullakin Kööpenhaminassa kansankäräjillä
- monipuoluejärjestelmä
- kuuluu Pohjoismaiden neuvostoon ja Yhdistyneisiin kansakuntiin
- liittyi Euroopan yhteisöön vuonna 1973 (Grönlanti ja Färsaaret eivät kuulu Euroopan unioniin)
- vuodesta 1949 lähtien kuulunut Pohjois-Atlantin puolustusliitto Natoon

Liikenne

- tiheä juna- ja linja-autoverkosto sekä hyvät maantiet
- polkupyöräily on suosittua, niin kaupungeissa kuin maaseudullakin, joskin pyörät on syytä varustaa vahvoilla lukoilla varkaiden varalta

